

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Mosolykert Óvoda

Intézmény OM - azonosítója: 030890	
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
417-2/2020. (X.28.) határozatszámon elfogadta: Mirkó Adrienn ..... <i>nevelőtestület nevében névaláírás</i> 417-3/2020. (X.28..) határozatszámon elfogadta: Nagyné Hajdú Mónika ..... <i>Közalkalmazotti tanács nevében névaláírás</i>	Véleménynyilvánítók: 417-1/2020. (X.28.) határozatszámon elfogadta Kovács-Molnár Andrea ..... <i>SZ.SZ. nevében névaláírás</i>
417-4/2020. (X. 28.) határozatszámon jóváhagyta: ..... <i>intézményvezető aláírás</i> Ph.	
Hatályos: a kihirdetés napjától, 2020. november 01.	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Iktatószám:417/2020	

Tartalomjegyzék

1. Helyzetkép	5.
Az óvoda jellemző adatai	5.
Tárgyi feltételek	6.
Erőforrás emberi tényezőinek mutatói	9.
1.1.3. Óvodai csoportszerkezet, óvodai élet szervezése	9.
Az óvodai nevelés közösségi szervezete	11.
2. Nevelési koncepció	12.
Gyermekkép	12.
Óvodakép	12.
Célok	13.
Alapelvek	13.
Minőségfejlesztési célok, feladatok	14.
3. Nevelési feladatok	16.
Egészséges életmód alakítása	16.
Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása	18.
Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	20.
A nevelőmunka személyi és tárgyi feltételei	21.
4. Az óvodai élet tevékenységi formái	23.
Játék és tanulási tevékenység	23.
Társas és közösségi tevékenység	25.
Munka jellegű tevékenység	26.
Szabadidős tevékenység	27.
5. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	28.
Külső világ tevékeny megismerése	28.
Anyanyelvi nevelés	30.
Művészeti tevékenységek	30.
5.3.1. Vers és mese	31.
5.3.2. Rajzolás, mintázás, kézimunka	33.
5.3.3. Ének-zene, énekes játék	34.
5.4. Mozgás	35.
6. Alternatív program	36.
Freinet szellemű nevelés egy gyermekcsoportban	36.
Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	40.
Hagyományőrzés, népszokások	40.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységformákban	41.
A néphagyomány ápolás tartalma	41.
7. A nevelés tervezése és időkeretei, dokumentálás	44.
8. A tevékenységközpontú programhoz választható kiegészítő programok, sajátosságok	47.
8.1. Természetbarát helyi nevelési-fejlesztési program	47.
8.1.1. „Négy vándor jár körbe-körbe...” természetbarát helyi nevelési-fejlesztési program	47.
8.1.2. Zöld Napok helye és szerepe az óvodai nevelésben	48.
8.1.3. Erdei Óvoda	48.
8.2. Mentálhigiénés program – önismereti foglalkozások	49.
8.3. Tehetségfejlesztő program	51.
9. Tehetségműhelyek működése	52.
9.1. Zenei tehetséggondozás	52.
9.2. Gyermektorna	52.
9.3. Képzőművészeti tehetséggondozás	52.
9.4. Anyanyelvi képességfejlesztő program	53.
10. Szervezési feladatok	54.
10.1. Ünnepek, megemlékezések rendje	54.
10.2. Gyermekvédelem	56.
10.3. A családdal való együttműködés és kapcsolattartás formái	61.
10.4. Az óvoda kapcsolatai	63.
11. Gyermekek értékelése	64.
11.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	65.
12. Függelék	67.
Alapító okirat	
Eszközjegyzék	

Jogszábályi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti köznevelésről
- 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a Nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.
- Az óvoda hatályos Alapító okirata

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik.

Személyi hatálya kiterjed:

- az intézmény minden közalkalmazottjára illetve munkavállalójára
- az óvodába járó gyermekekre
- a gyermekek szüleire
- a nevelőtestületre
- az intézményvezetőre
- a nevelő munkát segítőkre
- egyéb munkakörben dolgozókra

1. HELYZETKÉP

1.1. Az óvoda jellemző adatai

Elnevezése:	Mosolykert Óvoda
OM azonosító:	030890
Székhely címe:	4027 Debrecen, Fáy András u. 2.
Telephely címe:	4002 Debrecen, Napraforgó u. 1/F.
Telefon:	52/411-368
E-mail cím:	osz@ovoda.debrecen.hu
Óvoda fenntartó:	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
Irányító szerve:	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
Óvoda vezetője:	Takács Judit

Csoportok száma:	6
Összes alkalmazotti álláshely:	31,75
Összes alkalmazott:	33 fő

Az óvoda nyitva tartása:

Székhely:

hétfő - péntek
6³⁰ – 17³⁰ napi 11 óra

Telephely:

hétfő - péntek
6³⁰ – 17⁰⁰ napi 10,5 óra

Az óvoda bemutatása

Székhely:

1965-ben épült, Debrecen egyik legnagyobb kertvárosának, az Újkertnek a belváros felé eső szélére. Az akkori környező angol típusú családi házak és az egyetem felé terjeszkedő 4 szintes társasházak lakóinak óvodai férőhely igényeit elégítette ki.

Az óvoda Debrecen, Fáy András utca 2. sz. alatt található. Emeletes épület, amelynek földszinti részén bölcsőde működik.

575 m² a beépített terület.

A gyermekeket 5 csoportszobában tudjuk fogadni.

Az óvoda tálalókonyhával ellátott.

2019. szeptember 01-i átadással birtokba vehettük a teljeskörűen felújított óvodát, amely a korszerű eljárásoknak megfelelően biztosítja a modern kor igényeit. Az emelet lifttel rendelkezik, akadálymentesített. Az épület Tornateremmel bővült. Az udvar 2.520 m², telepítése és elrendezése ideális a nevelési célok megvalósításához, gazdag játék- és mozgáslehetőséget biztosít, felszerelve környezetbarát, fából készült sport-, játékeszközökkel, szánkódombbal.

1.1.1. Tárgyi feltételek:

A csoportszobák arculatának formálása az utóbbi években nagy lendületet vett, tág teret kaptak a természetes anyagok, berendezésben, tárgyakban, eszközökben, játékokban egyaránt.

A szabadban történő sokszínű tevékenységet segíti az udvar fákkal-bokrokkal történő tagoltsága, az elhelyezett asztalok, padok, babakéz.

Az óvoda tornaszobával is rendelkezik.

Az óvoda udvarának, épületének berendezései a gyermekek kényelmét és biztonságát szolgálják, megfelelnek testméreteiknek, biztosítják egészségük megőrzését, fejlődését. A berendezések színeikkel, formáikkal harmóniát tükröznek.

Céljaink elérését pályázati pénzek, alapítványi források segítik.

A felnőtt öltöző 2009-ben történő átalakításával, a nevelői szoba felújításával sikerült megfelelő munkakörülményeket kialakítanunk dolgozóink számára.

A mentálhigiénés helyiség létrehozásával barátságos, nyugodt környezetet tudunk biztosítani a szülők fogadására.

A gyermekek étkeztetését a Hungast Kft. biztosítja, az ételt a Vénkerti Iskola konyhájától kapjuk.

Az óvoda helyiségei: 5 csoportszoba
5 gyermeköltöző
5 gyermekmosdó (WC)
1 tornaterem
1 óvodapedagógusi szoba
1 vezetői iroda
1 gazdasági-vezetőhelyettesi iroda
1 mentálhigiénés szoba
1 tálalókonyha
1 mozgáskorlátozott mosdó, WC
1 személyzeti öltöző
2 felnőtt mosdó-WC (mosóhelyiség is)
3 lépcsőház
1 lift
2 előtér
közlekedő folyosó
földszinten 1 raktárhelyiség

Telephely:

Az óvoda épülete, berendezése, udvara biztosítja a gyermekek nevelését, fejlesztését: tiszta gondozott, esztétikus minden terme, öltözője, mosdója. Csoportszobái tágasak, napfényesek, a programban megfogalmazottak szerint tükrözik, a színharmóniát.

A játékok és különös tekintettel az udvari játékok, mászóak, a szakmai eszközök terén hiányosságaink pótlása, javítása folyamatos feladat. A szakmai eszközök beszerzésére a költségvetésből minimális lehetőség van.

Az óvodapedagógusok által készített eszközök is hangsúlyt kapnak a nevelőmunka fejlesztő feladataiban, az óvodai tevékenységekben.

Az egyes tevékenységeknek külön kialakított helye van.

A gyermeköltöző tágas, elegendő helyet biztosít az öltözködéséhez, alkalmanként rövid programok megszervezéséhez.

Külön, szépen felújított mosdó helységet használnak a csoportok, aminek a kialakításában ugyancsak a színharmónia dominál.

„Ovi-galériánk nem nagy, de az évszakonkénti kiállítások megrendezésére alkalmas helység, ahol a gyermekek, szülők egyaránt megtekinthetik az aktuális tárlatokat.

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszoba	1	A program megvalósításához szükséges eszközök, tárgyak.
Gyermek - öltözők	2	Öltözőszekrények
Csoportszoba	1	Délutáni pihenőnek használva
Gyermek - mosdók	3	Gyermekméretű WC-k és mosdókagylók, zuhanytálca.
Csoportszoba tornaszobaként használva	1	Mozgásfejlesztő eszközök
Iroda + elkülönítő (többfunkciós helység)	1	Multifunkciós készülék, telefon, és a szükséges felszerelés.
Vezetői iroda	1	Számítógép, nyomtató, telefon, fax, internet hozzáférés.
Nevelői szoba, + ebédlő	1	Szükséges felszerelések, eszközök.

Helyiségek funkciója	Száma	Felszereltsége
Tálaló konyha és hozzátartozó helyiségek	1	HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszernek megfelelő berendezés
Óvodapedagógusi - öltöző + TV szoba	1	Öltözőszekrény, TV, Videó, DVD lejátszó
Dajka - öltöző	1	Öltözőszekrény, cipő szekrény
Szertár	1	Eszközök, díszletek,
Raktár	2	Szekrények, polcok
Mosókonyha	1	Mosógép és a szükséges felszerelések
Udvar	1	Mozgásfejlesztő játékok, kerti padok, asztalok, homokozó.
Játék és egyéb tároló helyiségek	3	Udvari játékok. Eszközök, kerti szerszámok

1.1.2. Erőforrás emberi tényezőinek mutatói

Munkakör	Létszám	Legmagasabb végzettség	Egyéb szakirányú végzettség (szakvizsga)
Óvodapedagógusok a vezetővel	15 fő	Szakvizsgázott óvodapedagógusok	közoktatás vezető vezető óvodapedagógus mentálhigiénés szakember tanügyigazgatási ismeretek játék-szabadidőszervező tehetségfejlesztési szakértő gyermektorna vezető fő anyanyelvi fejl. komm.
Pedagógiai asszisztens	2 fő		pedagógiai asszisztens szakképesítés
Óvodai dajka	6 fő		dajkai szakképesítés
Tálalókonyhai kisegítő	3 fő		
Óvodatitkár	1 fő		közgazdasági szakképesítés
Adminisztrátor (4 órás)	1 fő		
Udvaros, karbantartó (6 és 8 órás)	2 fő		
Gondozónő (4 órás)	1 fő		
Takarító	2 fő		
Összesen:	33 fő		

Az intézmény személyi feltételei lehetővé teszik a pedagógiai programban rögzített nevelési feladatok megvalósítását.

1.1.3. Óvodai csoportszerkezet, óvodai élet szervezése

Kialakításakor együttesen figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit és a gyermekközösség szociális összetételét. Az azonos életkor szerint szerveződő csoportok kedvező fejlődési környezetet nyújtanak a különböző fejlődésű gyermekeknek.

A kortárs csoport húzóereje a tehetségfejlesztési feladatok megvalósítását is segíti.

A csoportszerveződések lehetővé teszik, hogy legfeljebb 3 évig egyazon csoportban lehetőleg ugyanaz a két óvodapedagógus nevelje a gyermekeket.

A gyermekek óvodai életét céltudatosan alakítjuk. A napirend biztosítja a gyermekek fejlődését azzal, hogy megfelelő időkeretet jelöl meg minden tevékenységhez, igazodik a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van helyi szokásainkra, igényeinkre. A napirendben rendszeresen ismétlődő mozzanatok érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekeknek.

Ezek a következők:

- játék
- étkezések
- mozgás
- pihenés.

A napirendet az évszakok váltakozásának és a gyermekek fejlődésének figyelembevételével módosítjuk. A szokásrendszer kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

Az óvodai nevelőmunka tartalmi szabályozása

- A 137/2018. (VII.25.) sz. Kormány rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- Óvodai Nevelési Program
- Tevékenységközpontú országos óvodai nevelési program
- Helyi szakmai dokumentumok:
  - Óvodai Mentálhigiénés Program
  - Zöld Napok Programja
  - „Négy vándor jár körbe-körbe...” természetbarát program
  - Múzeumi program
  - Tehetségfejlesztő program
  - Esélyegyenlőségi terv
  - Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

A helyi tartalmi szabályozó dokumentumot, az óvodai nevelés programját ezen központi szabályozók, illetve dokumentumok alapján készítettük el, élve a szakmai önállósággal, figyelembe véve az óvoda arculatát meghatározó sajátos nevelési programokat.

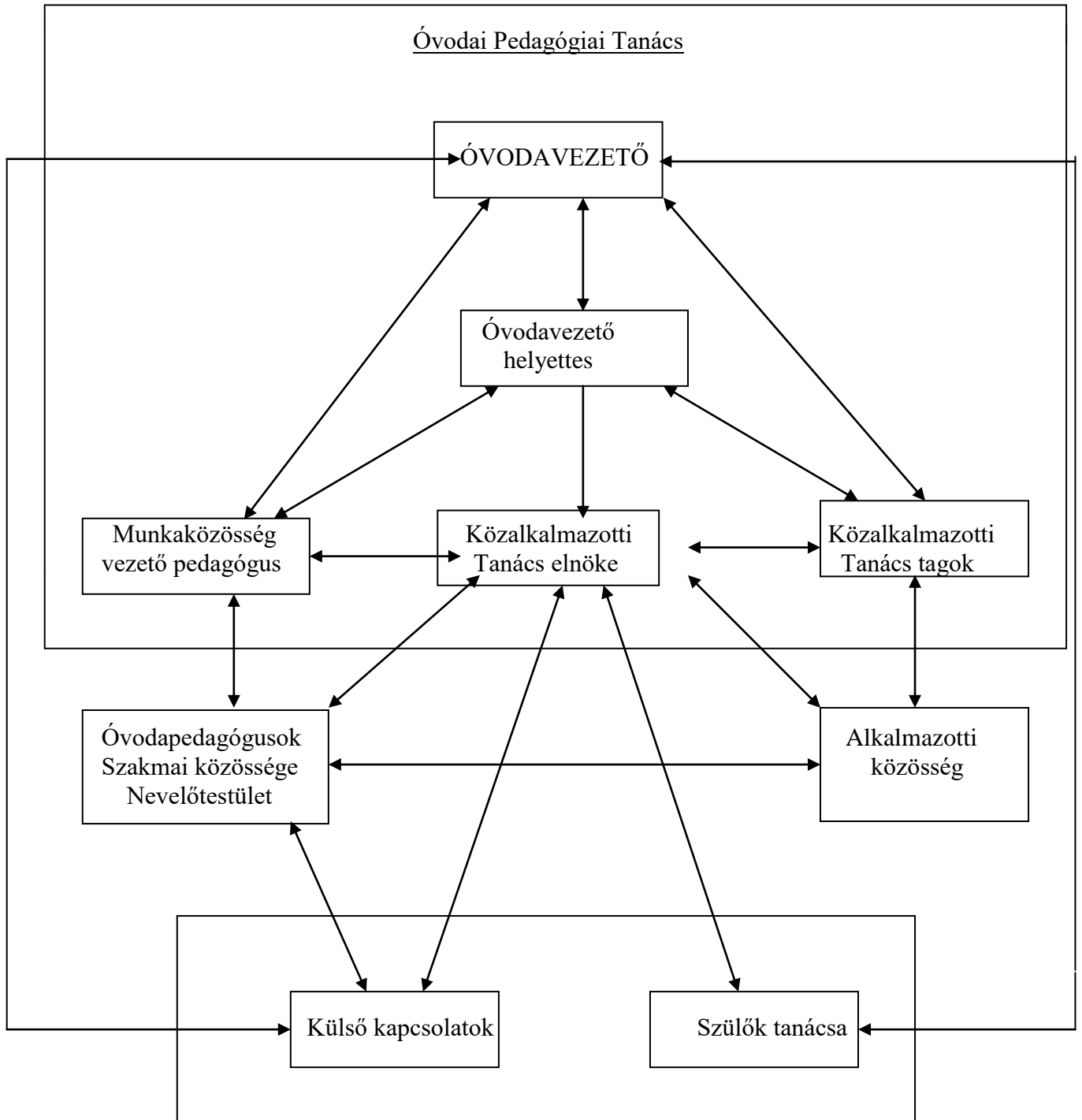
Az óvoda főbb dokumentumai

- SZMSZ
- Közalkalmazotti Szabályzat
- Éves munkaterv
- Házirend

Az óvoda munkaközössége

Környezeti nevelés munkaközösség

Az óvodai nevelés közösségi szerkezete

NEVELÉSI KONCEPCIÓ

2.1. Gyermekekép

Cél: Gyermekeközpontú, befogadó óvodai nevelés. A gyermeki személyiség legteljesebb kibontakoztatására törekvés, a játék és a tapasztalatokra alapuló tevékenységek biztosítása során.

- ☺ A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
- ☺ A tárgyi környezet kialakításánál fontos, az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett a természetbarát szemléletmód érvényesítése.
- ☺ A gyermekek nevelésében részvevő személyek munkájában (óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítő más dolgozók) dominánsan jelenjen meg a környezetbarát szemléletmód közvetítése.
- ☺ A gyermekek testi-lelki szükségleteinek biztosítása az életkori és egyéni attitűdök megtartásával, hangsúlyozva a nyitottságot, az önismeretet és a közösségi kapcsolatokat.
- ☺ Minden gyermek képességének, tehetségének megfelelően jusson el az általa elérhető legmagasabb szintre a kreatív alkotó tevékenységekig, a tehetségfejlesztés irányvonala mentén.
- ☺ Minden gyermek érezze jól és biztonságban magát az óvodában.

„JÓL ÉS JÓT JÁTSZANI!”

ez a gyermek dolga

2.2. Óvodakép

Cél: „Természetről, természetben, természetesen” természetbarát szemléletmód közvetítése. Mentálhigiénés tevékenységre épülő személyiségfejlesztő munka. A művészetek eszközeivel történő óvodai nevelés és Freinet szellemű nevelés egy csoportban

Az óvoda a családi nevelés kiegészítője.

A nevelőmunka szervezésében, a döntések meghozatalában, végrehajtásában a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe.

Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet – a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség teljesítéséig – magában foglaló tevékenységek keretében folyik.

Eljárásaink során eleget teszünk az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának.

A gyermeki személyiség kibontakoztatása érdekében törekszünk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkornak megfelelő alakítására
- a tartalmas, sokszínű játéklehetőségek megteremtésére, a játékon keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítésére

- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítására
- a gyermek és a felnőtt szükségleteinek, jogainak érvényesítésére
- a kölcsönös tiszteleten alapuló partneri viszony kialakítására.

Az óvodaképben megnyilvánul a pedagógusok alkotószabadsága, a dolgozók öntevékeny, környezetalkító törekvése, mely találkozik a szülők elvárásával, támogatásával.

2.3. Célok

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori- és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

- A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- Az együttműködési és az érintkezési képességek fejlesztése, azaz a kooperáció és a kommunikáció gyakorlása óvodás korban
- Az életre való felkészítés.

2.4. Alapelvek

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermeki személyiség fejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

2.5. Az óvodai nevelés az Alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik

A gyermeki szükségletek kielégítéséről.

Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről

A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.

A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra.

A gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak közvetítéséről, a gyermekek aktív ismeretszerzése által.

Az alapképességek és kulcskompetenciák fejlesztéséről.

A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges tárgyi környezetről.

Figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat, differenciált fejlesztéssel gondoskodunk az eltérő fejlődési ütemben haladó gyermekek kompetenciáinak kibontakoztatásáról.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, bizalmat,

„*hogy tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.*”

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül fogadja el.

Olyan optimális feltételek biztosítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodások „okos szeretetben”, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezik az óvodában töltött éveiket. Ezáltal közvetetten segítjük az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

2.6.

Az óvodai nevelésben biztosítani kell a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését a multi interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Célunk az életre való felkészítés, olyan gyermekek nevelése, akik mindenkor képesek a megújulásra, váltásra, az élethosszig tartó tanulásra.

2.7. Minőségfejlesztési célok, feladatok

A rendelkezésünkre álló eszközökkel és az újabb erőforrások rendszeres feltárásával a társadalmi igényeknek megfelelően minőségi nevelési szolgáltatást biztosítunk a partnereink számára. Tesszük ezt azért, hogy a 3-7 éves korú gyermekek fejlesztését, az életre való felkészítését a leoptimálisabb szintre juttassuk el.

- Társadalmi és helyi igényeknek megfelelő szolgáltatást nyújtunk.
- Folyamatos önértékelésen alapuló minőségfejlesztési tevékenységet folytassunk.
- Az intézményünkön belüli tevékenységek és folyamatok hatékonyságának növelése, az intézmény és a partnerek igényeinek mind teljesebb kielégítése a partnereink elégedettségének növelése érdekében.
- Pedagógiai, szakmai folyamatok, szervezeti tevékenységek vizsgálata, a tevékenységek eredményességének és hatékonyságának növelése.
- Partnereink igényeit megismerve az intézményünk adottságainak és küldetésének megfelelően tevékenykedünk.
- Biztosított legyen a gyermekek személyiségének, képességének önmagához mért optimális fejlesztése a zökkenőmentes átmenethez a következő intézmény fokozatba.
- Törekednünk kell, hogy intézményünkben az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek rendelkezésre álljanak. Biztosított legyen minden óvodáskorú gyermek szűrése.

- A gyermekek testi-lelki egészségének biztosítása, mentálhigiénés értékek közvetítése.
- Természetbarát óvodai nevelés megvalósítása külső-belső partnerek közreműködésével. Szerezzenek minél több pozitív élményt a gyermekek a természeti, a társadalmi és kulturális értékeinkről. Érzelmileg kiegyensúlyozottak, vidámak legyenek.
- Tervszerű, rendszeres megismerésre alapozott fejlesztés a társas kapcsolatok és a beszédképesség területén.

2.8. A minőségi munkavégzés elvei:

- A fenntartó által támasztott követelményeknek minden esetben eleget kívánunk tenni.
- A kért információkat, adatokat a határidők betartásával körültekintően, pontosan szolgáltatjuk.
- Segítőképzés, eredményes kapcsolattartást biztosítunk a partnerekkel.
- Hatékony információáramlást működtetünk.
- Eredményes munkára törekvés érdekében minden nevelési területen csak annyit szabályozunk, amivel elérhetjük, hogy a gyermekek igazi nevelő, fejlesztő közegben éljenek.

A minőségi munkavégzésben a teljes munkatársi kör érintett. A dolgozók fokozatos aktivizálásával mérhető „szolgáltatásokat” kell nyújtsunk partnereink megaláztatására.

- Szükségesnek tartjuk az óvodapedagógusok tervszerű, tudatos, folyamatos felkészülését, az alapos programismeretet, önképzést.
- A nevelőtestület érdekelt az intézmény fejlesztési törekvéseiben.

3. NEVELÉSI FELADATOK

3.1. Egészséges életmód alakítása

Feladat: A gyermek testi fejlődésének elősegítése.

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése a folyamatos napirend biztosításával történik, melyben lehetőségük nyílik, hogy az egyes tevékenységeket a megszokott időben rendszeresen végezzék.

- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A nap folyamán jó szervezéssel felváltva biztosítjuk a mozgásos és pihentető tevékenységeket.

A változatos mozgásformák gyakorlása az udvari játéktérben és a beépített eszközökön – különböző mászóakák, csúszdák, kosárlabda palánkok, foci kapuk, célba dobók, talajba épített egyensúlyozó gerendák – is lehetőséget teremtünk a gyermek igénye, egyéni sajátossága szerint.

A tornaszobában tervszerű mozgásfejlesztésben részesítjük óvodásainkat. A folyamatosan bővülő tornaeszközök felhasználásával fejlesztjük mozgáskultúrájukat. A speciális mozgás gyakorlására a tehetségfejlesztő foglalkozások (gyermektorna és gyermektánc) adnak alkalmat, szakképzett pedagógus vezetésével. Ezzel fejleszthető a gyermekek mozgáskoordinációja, állóképessége.

Mindennap lehetőséget biztosítunk a szabad levegőn való tartózkodásra.

Gyakran szervezünk sétát, kirándulást az óvoda közelebbi illetve távolabbi környékére: erdei óvodai program, szülő és gyermekcsoportos kirándulások.

Az esélyegyenlőség jegyében, a gyermekek ezen programokban való részvételét szükség szerint az óvoda alapítványa támogatja a szabályzatban megfogalmazottak szerint.

- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

A mindennapos tornával, a mozgásos szabad játék lehetőségével elősegítjük a testi képességek, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség erősítését.

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

A gyermekek növekedéséhez az aktív pihenésen túl fontos a passzív pihenés, az alvás is.

A nyugodt pihenés feltételeit (friss levegő, tiszta, rendezett környezet, halk zene, aromaterápia alkalmazása) minden délután megteremtjük.

A mindennapi szabad levegőn tartózkodás az edzés legáltalánosabb formája.

Légfürdőzés a szabadban történő mozgásos játék, a séta, a mindennapos testnevelés, a testnevelés foglalkozás.

A környezettudatos magatartás formálása érdekében a napfürdőzésnél nagyon fontos a fokozatosság elve, melynek során figyelünk az egyes gyermek egészségi állapotára, érzékenységre, allergiájára.

A túlzott napsugárzás káros hatásának elkerülése érdekében nagy gondot fordítunk árnyékos helyek biztosítására az udvaron, figyelünk a megfelelő mennyiségű folyadékbevitelre.

A gyermekek öltözködését mindig a levegő hőmérsékletéhez igazítjuk.

- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
A testápolási teendők természetes módon vannak jelen a gyermekek mindennapi életében és szükségleteiknek megfelelően végzik azokat.
A gyermekek növekedésének és fejlődésének legfontosabb feltétele az étkezés.
Az újszerű ételek, a korszerűbb táplálkozást célszerűbben szolgáló ételféleségek megkóstoltatásakor figyelembe vesszük a gyermekek egyéni ízlését, étvágyát.
Az öltözködés során a gyermekeket segítjük, hogy mielőbb elsajátítsák az önálló, megfelelő sorrendű öltözködést.
A gondozás folyamatában az óvodapedagógus is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel. Egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
Óvodán kívüli programokhoz illő és célszerű öltözködést javasolunk.
A betegségmegelőzés érdekében tanácsoljuk a szülőknek, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, hogy a hőmérséklet változásaihoz könnyen tudjanak alkalmazkodni.
A megfelelő, egészséges lábbeli viselet elősegíti az egészséges lábboltozat kialakulását
A gyermekek körültekintő gondozása biztosítja egészséges fejlődésüket, valamint csökkenti a megbetegedések számát.
- Az egészséges szokás-szabályrendszer felállítása elősegíti a környezet védelmét – fák, bokrok, virágok, a kerti munkába való bekapcsolódást, az udvar, a csoportszoba esztétikus használatát- mely az egész óvodai nevelőmunkát átfogó programok megvalósítása során történik: Négy vándor jár körbe-körbe... kis természetbarát program, Erdei Óvoda Program, Múzeumi Program
- Megfelelő szakemberek bevonásával –a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása.
A szülővel együttműködve a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni rehabilitációjának segítése a speciális gondozók, szakemberek bevonásával.
A gyenge oldal erősítése segítse a tehetség kibontakozását.
- A tehetséggondozás, az erős és gyenge oldal heti szinten történő tervezése legyen nyomon követhető a gyermek személyiségének fejlődésében
- Az **ovi – galériában** a gyermekek szemmagasságában kiállított alkotások megfelelő megvilágításban szolgálják az alkotásokra történő rácsodálkozást.
A környezet megszerettetését, a zenei nevelést, a játékidő élmény teli eltöltését segíti a **TV- videó szoba**.
A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik a szokások beidegződését.

3.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Cél:

Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, otthonos, kiegyensúlyozott légkör megteremtése, melyben a gyermek jól érzi magát, felszabadultan tevékenykedik és kapcsolatrendszerét pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi.

Feladat:

A szeretet és a kötődés képességének, a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének, az élménybefogadás képességének fejlesztése.

Az érzelmi intelligencia és a nemzeti identitástudat kialakítása.

Az érzelmi nevelés nem külön feladat, hanem minden nevelőtevékenységünkben, minden egyes gyermekkel való bánásmódunkban jelen van.

Kiemelten érinti az óvodai beszoktatást, amely a szülővel való találkozáskor kezdődik. Fontosnak tartjuk, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhessék a gyermekeket. Az óvodánkat felkereső érdeklődő szülőknek írásbeli bemutatkozó anyagot és érdemi szóbeli tájékoztatást adunk.

A szülőknek és a gyermekeknek lehetőséget biztosítunk az óvodai előjegyzés előtt játszó délelőtti keretében az óvodai életformával való ismerkedésre.

A bölcsődés gyermekek szülei fórum keretében beszélgetést folytatnak az óvodai életformáról a kiscsoportot fogadó óvodapedagógusokkal.

Az óvodába felvételt nyert gyermekeknek még a rendszeres óvodába járás előtt több alkalommal lehetőséget adunk az új környezettel, az óvodapedagógusokkal való ismerkedésre, a közös játékba való bekapcsolódásra.

A gyermekek jobb megismerése érdekében a szülőket Anamnézis lap kitöltésére kérjük. Naponta gondoskodunk arról, - és a szocializáció miatt fontosnak tartjuk - hogy a tevékenységek kellemes élményt adjanak és sokoldalú érzelmi kifejezéseket hordozzanak. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka kapcsolat pozitív érzellemmel töltődjön és erősítse az óvodához, a gyermekközösséghez való kötődést. Fontosnak tartjuk a szülővel való együttműködést is.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságának (pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratuknak (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás és szabályrendszer megalapozását.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A mai, globalizált világban nagyon fontos az identitástudat, magyarságtudat erősítése. A gyermekeknek tudniuk kell, honnan származnak, hová tartoznak, hiszen ez adja meg a gyökeret ahhoz, hogy később képességeik, személyiségük kibontakozhasson, kiteljesedjen, és bárhol sikeresen megállják a helyüket az életben.

A magyarságtudat erősítéséhez az óvodában - magyar népmesékkal, népdalokkal, dalos játékokkal, az ünnepekhez kapcsolódó néphagyományok felidézésével járulunk hozzá.

Erdei Óvodában, a Múzeumi programokon ismerkedünk a falusi és a régmúlt emberek életével, szokásaival.

Ünnepek, megemlékezések alkalmával (pl.: Karácsonyi ünnepség, Anyák napi műsor, Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása, Mikulásnap, Farsang, Húsvét, Gyermeknap, Nemzeti ünnep (március 15.).

Célunk, hogy a gyermekeket sok pozitív élmény érje, ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutató jóra, amely a szülőföldről való kötődés és a nemzeti öntudat kialakulásának alapja.

Az érzelmi intelligencia fejlesztése érdekében arra törekszünk, hogy minden gyermek megtalálja helyét a csoportban, felszínre kerüljön, hogy miben a legügyesebb és ennek eredményeként sikerélményhez jusson. Ezáltal erősítjük én tudatukat, helyet adunk önértékesítő törekvéseiknek, anélkül, hogy emiatt mások sérüljenek.

Derűs, vidám, szeretetteljes légkört biztosítunk, ahol minden gyermekre jut idő, figyelem. Lehetőséget keresünk arra, hogy a periférián lévő gyermekeket is bevonjuk a közös játékba, a többiek őket is meghallgassák, figyeljenek rájuk. Dicsérettel, biztatással növeljük önbizalmukat, pozitív önértékelésüket. Igyekszünk elfogadtatni egyes gyermekek másoktól eltérő tulajdonságait, empátiás érzésüket, toleranciájukat próbáljuk fokozni. Megfelelő helyet, időt biztosítunk a nyugodt, zavartalan játékokra, ezáltal tudnak a legjobban alakulni társas kapcsolataik.

Célunk, hogy óvodásaink fejlett érzelmi intelligenciával rendelkezzenek, amely megnyilvánul az érzelmek pontos érzékelésében, a gondolkodás érzelmekkel való előmozdításában, az érzelmek jelentésének meglátásában, kezelésében.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember, (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb. közreműködésével.

3.3. Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Cél:

A sokféle tevékenységeken keresztül a kommunikáció, a helyes beszéd elsajátítása.

Feladat:

A kialakult beszédhelyzethez, az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd kialakítása.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélőkörnyezettel, helyes minta adással és szabályközvetítéssel-nevelőtevékenységünk egészében legyen jelen.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések és a válaszok igénylésére nagy gondot fordítunk. Figyelemmel kísérjük a beszédhibával, beszédgátlásossággal, lemaradással küzdő gyermekeket, szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- beszélgetésre alkalmas, nyugodt légkör kialakítása,
- lehetőség biztosítása a folyamatos beszédgyakorlásra,
- a gyermek szókincsének folyamatos bővítése,
- hangképző szervek erősítése játékos gyakorlatokkal,
- helyes légzés elsajátíttatása,
- hallásfejlesztés, hangfelismerő, differenciáló anyanyelvi játékok szervezése
- beszédértés fejlesztése
- példamutató, tiszta beszéd alkalmazása,

Az értelmi nevelés feladatai:

A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.

A tevékenységeket a Tevékenységközpontú óvodai nevelés valamint az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című program alapján szervezzük:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A tevékenységeket a gyermekek kívánságára, érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeikre, ismereteikre építve biztosítjuk, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva fejlesztjük. A fejlesztés differenciált, egyénre szabott.

- Az óvodapedagógus feladatai:
- A programokhoz kapcsolódó komplex tevékenységek és projektek alkalmazásával tapasztalataik, ismereteik bővítése.
- Az informatikai eszközök felhasználásával a gyermekek képességeinek fejlesztése, kibontakoztatása.
- Élményeik gazdagítására a videó szoba lehetőségeinek kihasználása.
- Elfogadott személyiség és képességfejlesztő programok alkalmazása.

3.4. A nevelőmunka tárgyi és személyi feltételei

A gyermek spontán fejlődése és tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztést a személyi és tárgyi feltételek jelentősen befolyásolják.

Tárgyi feltételek: az épület, az udvar, a tárgyi és szakmai eszközök, a környezet.

- Pedagógiai célunk a kooperáció és kommunikáció gyakorlása. Ebből adódó feladataink. az objektív feltételek lehetőségeihez mért javítása, legcélszerűbb hasznosítása.
- Az udvar egybefüggő, különböző talajnemű, különböző tevékenységek végzésére alkalmas. A kertészkedés is biztosított. Kerékpározásra, rollerezésre is lehetőség van. Télen a gyermekek a dombon szánkózhatnak.
- A csoportszobák, gyermeköltözők, - mosdók építészeti adottságok, tágasak, napfényesek Törekszünk saját arcukat kialakítására és arra, hogy funkciójában is jobb minőségű környezetet biztosítsunk a gyermekek számára. A művészeti programban megfogalmazottak szerint a helyiségek tükrözik a színharmoniót. Az ovigaléria kiállítások megrendezésére alkalmas helyiség, ahol a gyermekek, szülők egyaránt megtekinthetik az aktuális tárlatokat.
- A gyermekek tevékenységeihez elegendő eszköz áll rendelkezésünkre.
- A környezetünk általunk alakítható, szépíthető, melynek formálásában a gyermekek, szülők is tevékenyen vesznek részt.

Személyi feltételek: a nyugodt, derűs légkör, az óvodapedagógus modell szerepe, az óvodapedagógus-gyermek aktív együttműködése, az óvodapedagógus, a dajka és a pedagógiai asszisztens együttműködése és a környezetben élők hatása.

- Az óvodai nevelés során a legfontosabb alapelv a nyitott és szeretetteljes óvodai környezet kialakítása.
- A nyugodt légkör alapfeltétele a megfelelő napirend, ami a gyermek számára egy megszokott életritmust biztosít, lehetővé teszi az elmélyült játékot.
- Kiemelkedően fontos az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje, amely modellt, mintát jelent a gyermek számára, hiszen a kisgyermeknél a példa a leghatásosabb nevelőerő.
- A gyermek, utánzás útján tanul, nem mindegy milyen a megjelenésünk, mit és hogyan mondunk, milyen értékeket közvetítünk a gyermekek számára.
- Óvodapedagógusaink kompetenciái: - szakmailag, módszertanilag felkészült, rugalmas, kreatív, empátikus emberek- rendelkeznek a játszóképességgel és a tettetés képességével;- jó a szervező készségük, igényük van a fejlődésre; - Szakmai aktivitás, önismeret, tudásháttér, attitűdkészlet, kiforrott nevelési stílus jellemzi őket.
- A napi élet megszervezésében segítőtársaink a nem pedagógus alkalmazottak. Fontos az óvodapedagógusokkal való összehangolt munkájuk, együttműködésük. Kapcsolatuk aktív és kölcsönösen hat a gyermekekre, ők is nevelnek. Tudniuk kell, hogy milyen rendszer, milyen elvek alapján nevelünk azon túl, hogy tevékeny résztvevői a csoportban zajló eseményeknek. Ők is, mint az óvodapedagógusok, magatartásukkal, teljes lényükkel, beszédstílusukkal, öltözködésükkel hatást gyakorolnak a kisgyermekre.
- Hatással van nevelőmunkánk alakulására az óvoda környezetében élő emberek viselkedése, véleménye, melyre figyelniük kell. Erősíthetik, de gyengíthetik is az óvoda hírnevét.

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

4.1. Játék és tanulási tevékenység

A **játék** a 3-7 éves korú gyermek legtermészetesebb, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, komplex tevékenységforrás, ***a pszichotikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenység.***

Cél: A játékban a gyermek élje át újra élményeit, próbálja ki elképzeléseit, gyakorolja az életben előforduló szituációkat. A játék legyen örömforrás, feszültségoldás, élményszerzés és egyben élményfeldolgozásra alkalmas tevékenység.

Feladat: A játék önállóságának, önként és szabadon választott formájának tiszteletben tartása. Az egyéni élményeken túl a közös ***élményszerzési lehetőségek*** felhasználása a játék és a személyiség fejlesztése érdekében. A társakkal való együttműködés gyakorlása, önmegvalósító, önérvényesítő törekvések elősegítése. Tapasztalatszerzés a készségek, képességek fejlesztése érdekében.

Az óvodai élet során nyugodt csoportlétkört, megfelelő helyet, időt és eszközöket biztosítunk a különböző játékfajtákhoz: gyakorló játék, szerepjáték, szabályjáték, építő- és konstruáló játék, dramatizálás, bábozás, barkácsolás. ***A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás lehetőségét. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.***

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit.

A kicsi gyermekek játékához sok eszközre van szükség.

Elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szimbolikus, harmadsorban az esztétikai neveléshez szükséges kellékek biztosításához.

Az óvodapedagógus a nagyoknak az eszközválasztékát bővíti elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem és képességfejlesztő játékokkal.

Az udvari játékok zömmel a gyermekek nagymozgását elégítik ki.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játékot, mint alapvető létformát és annak tartalmát gazdagítják.

Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben is átélhessék. Kiemelt szerepet kapnak a mikro csoportos séták, kirándulások.

Ez az élményforrás a személyiségfejlesztés, készség, képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták.

Az óvodapedagógus biztosítja a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, s mintát ad a játékok helyes használatához, azok elrakásához.

Segít a szerepek szervezésében, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvéshez.

Később a gyermekek maguk is kitalálnak szerepeket, illetve megszervezik, felosztják egymás között a játék tartalmához kapcsolódó szerepeket.

A gyermekek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét.

A konstrukciós játékhoz kapcsolódva megjelenik a barkácsolás is.

A gyermekek játszanak egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat.

Az óvodapedagógus megszereteti a gyermekekkel, és megadja azt a lehetőséget, hogy ők is hozzanak létre szabályokat, majd legyenek a játék vezetői. Ők maguk is.

Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtésével elősegítjük a sokszínű játék kialakulását. Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, és együtt játszunk a gyermekekkel.

Óvodánkban kiemelten alkalmazzuk a képességfejlesztő játékokat. A készen vásároltak mellett az óvodapedagógusok által készített eszközök is kedveltek a gyerekek és a szüleik körében egyaránt (pl.: MANÓ képességfejlesztő játéksorozat, társasjátékok).

A játék és *a tevékenységekben megvalósuló tanulás* teljes mértékben összefonódik óvodáskorban. Játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul a gyermek, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb, de nem kizárólagos színtere.

Cél: Olyan tanulási tapasztalatok szerzése, melyek hatással lehetnek a gyermek iskolai tanuláshoz való viszonyára. ***Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.***

Feladat: A közvetlen környezet folyamatos megismerése, többoldalú tapasztalatszerzés.

Az értelmi képesség fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás). A gyermekek megismerési vágyának, érdeklődésének, kíváncsiságának kielégítése. Önállóság, figyelem, kitartás, feladattudat fejlesztése. Olyan lehetőségek, szituációk biztosítása, melyben a gyermek megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit, saját teljesítőképeit.

Tehetségprediktorok észrevétele, kibontakoztatása.

Óvodánkra jellemző:

- az egyéni érdeklődésnek megfelelő tevékenységet biztosítunk,
- figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét.
- Tehetségigéretetek tudatos fejlesztése, fejlődésük figyelemmel követése

Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve több *tanulási forma* valósul meg:

- utánzásos, minta- modellkövetés,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, kísérletek, foglalkozások.

4.2. Társas és közösségi tevékenység

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontos a társadalmi gyakorlatra való felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

Cél: Sokszínű, változatos tevékenykedés közben tanuljon meg a gyermek másokkal érintkezni és együttműködni.

- Feladat:*
- A helyes szociális viselkedés gyakorlása, elsajátíttatása.
  - Önálló kapcsolat kialakításának segítése.
  - Különböző nézőpontok megismertetése.
  - Konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakorlása.
  - Társakért, csoportért érzett felelősségérzet alakítása.

Az udvari közös játék egy szintéren zajlik, mely a csoportok és az egyes gyermekek önállóan kezdeményezett kapcsolatteremtését segíti elő.

Óvodai szinten szervezett események, tevékenységeink:

- „Mosolykerti kerti party”
- Mihálynap vásár
- Szüreti mulatság
- Évszakonkénti tárlatok
- „Zöld Napok” rendezvényei.

A rendezvényekhez sajátos módon kapcsolódnak a családok is.

Óvodán kívüli programok, melyekkel elősegítjük más közösségek megismerését és erősítjük az óvodai közösség egységét:

- rajzpályázatokon, versmondó versenyeken való részvétel,
- a gyermektáncsoport bemutatkozása a „Kultúra Napja” rendezvényen,
- a város kulturális rendezvényeibe való alkalmankénti bekapcsolódás,
- „Erdei Óvoda” Hármashegyalján.

4.3. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodáskorú gyermek személyiségfejlesztésének egyik fontos eszköze a munkatevékenység, mely a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat. Gyakran nem is választható szét e két tevékenység, de a munka elvégzését külső szükségesség jellemzi.

Cél: A gyermekek természeti és társadalmi környezetükből szerezzenek munkával kapcsolatos tapasztalatokat, ismereteket. Olyan készségek, képességek, tulajdonságok alakuljanak ki bennük a tevékenységek hatására, amelyek segítik az életre való felkészülésüket (önállóság, felelősség, kitartás, céltudatosság, kötelességtudat,...), a munka iránti tisztelet és a munkához való pozitív viszony kialakulását.

Feladat: A különböző munkatevékenységekhez szükséges készségek, képességek, a munkaszervezés képességének kialakítása.

Közösségi kapcsolatok fejlesztése.

A munka értékteremtő hatásával pozitív élménynyújtás.

Az értékteremtő munka megismertetése.

Munkatevékenységek az óvodában:

- *Önkiszolgáló tevékenység:* a gyermek személyével kapcsolatos teendők ellátása, *Naposi munka:* a közösségért végzett munkatevékenység.
- *Az óvoda, a csoport életével kapcsolatos rendszeresen, illetve alkalmanként jelentkező munkák:* az aktuális tevékenységeknek megfelelően.
- *Konyhai tevékenység:* tapasztalatszerzés az élelmiszerekről, az ételféleségek készítéséről, fogyasztásuk módjáról.
- *Növénygondozás:*
  - az élősarok évszaknak megfelelő kialakítása, folyamatos rendezése
  - besegítés a szobanövények gondozásába
- *Akvárium, terrárium telepítése* (a halakról, teknősről rendszeres gondoskodás)
- *Kerti munka*
  - a kerti munkák mozzanatainak megismerése, gyakorlása életkori szinten
- *Alkalmankénti megbízatások, gyűjtőmunkák.*

Az egyéni fejlődési ütem, egyéni sajátosságok figyelembevételével gondoskodunk arról, hogy a rendszeres, szervezett munka örömet, sikert jelentsen óvodásainknak. Elősegítjük a munkához való pozitív viszony és a gyermekek közösségi, együttműködési képességeinek kialakulását.

4.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő: az időnek az a része, melyet az egyén szabad akaratából választott tevékenység elvégzésére fordít. Nem irányított, önkényesen alakuló, tetszőleges cselekvési lehetőség – elsősorban a pihenés és a szórakozás területén.

Cél: a gyermekeknek mintát adni, lehetőséget biztosítani a szabadidő tartalmas eltöltésére, kreatív tevékenységekre.

Feladat: tanulja meg a gyermek, hogyan gazdálkodik az önmaga számára rendelkezésre álló, illetve felszabaduló idővel.

Az óvodában sajátos értelmet kap a szabadidős tevékenység. Ennek elsősorban az, az oka, hogy az óvodás gyermekek egész nap önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek.

A szabadidős tevékenységek csoportonként eltérhetnek a gyermek életkora, az óvodapedagógus érdeklődése, a rendelkezésre álló, illetve saját kezűleg készített eszközök és az aktualitások függvényében.

Folyamatosan keressük a lehetőséget arra, hogyan biztosítsunk nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek. A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítjük, időszakonként átgondoljuk a változtatások lehetőségeit és szükségességét. Magunk és a gyermekek által alkotott eszközökkel elősegítjük a gyermekek fantáziájának fejlődését, az önmegvalósítás örömeinek átélését. Pihenő időben is lehetőséget keresünk az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

5. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

5.1. Külső világ tevékeny megismerése

A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérezhető, megérthető.

Cél: Segítséget nyújtani a gyermeknek ahhoz, hogy megtalálja helyét a mindenkori környezetben, közösségben, megismerje a világot, megértse a természet, a - társadalom és az ember kapcsolatát.

Feladat: Pozitív érzelmi viszony kialakítása a természethez, emberhez, emberi alkotásokhoz. A természeti és épített környezet értékeinek védelmére, megőrzésére való nevelés. Idő- és térérzékelés fejlesztése, amely segíti a biztos eligazodást, tájékozódást.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk.

A tapasztalatszerzést mindig valódi környezetben szervezzük. A foglalkozások tevékenységeiben jelennek meg, a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, az óvoda udvarán zajlanak.

Fejlesztő munkánk alapja e nevelési területen elsősorban a magunk által kidolgozott anyag:

- „Mosolykerti Pillanatok, Jó gyakorlatok” szakmai anyag
- Zöld Napok programja
- Múzeumi program

Egyenlő hangsúlyt helyezünk valamennyi évszak kínálta lehetőségre, a komplexitásra, más nevelési területekkel való szoros kapcsolatra. A természetet a legtágabb értelemben értjük, amelynek középpontjában az ember, a természet legfejlettebb élőlényje áll. Jelen esetben az óvoda mikro-társadalmában a gyermek, a szülő, a pedagógus személyisége.

Már óvodában felkészítjük a gyermekeket arra, hogy demokratikus társadalomban élünk (közösségben), amelyben különböző gondolatok, vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett.

Ezek tiszteletben tartásával arra neveljük a gyermekeket, hogy képesek legyenek elfogadni másokat, gyakorolják a harmonikus, kiegyensúlyozott élethez szükséges viselkedési formákat.

Óvodánk környezeti adottságainak, a gyermekek ismeretének és a pedagógusok érdeklődésének függvényében kiemelten kezelt területek:

Természeti témakörben:

1. Túrizmus – séták, kirándulások
2. Erdei Óvoda
3. Kerti munka – óvoda udvarán, a családok kertjében
4. Célirányos képességfejlesztő játékok, játékos feladatmegoldások
5. Vetélkedők
6. Természet- és ismeretterjesztő filmek megtekintése

Társadalom – ember témakörben:

1. Múzeumi programok
2. Testi – lelki egészség megőrzésére irányuló tevékenységek
3. Önismereti foglalkozások
4. Illetlan – viselkedéskultúra családon belül és társadalmi szinten
5. Az értékteremtő munka megismertetése
6. Helyi, városon belüli és városon kívüli gyermekközi és generációs kapcsolatok ápolása

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban valósul meg.

Cél:

A gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A matematikai összefüggések megláttatása, önálló problémamegoldásra való felkészítés.

Elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezzenek.

Feladat:

A gyermek cselekvő aktivitásának, a felfedezés lehetőségének biztosítása, építve a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben is lehetővé teszik a matematikai tapasztalatok, ismeretek megszerzését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A természeti környezet megismertetése, természetbarát magatartás kialakítása
- Élményekre épülő tevékenységek előkészítése, körültekintő lebonyolítása
- Társadalmi gyakorlati életre való felkészítés, közösségi élet szokásainak, szabályainak elsajátíttatása
- Emberi kapcsolatok ápolása, nyitottságra, toleranciára nevelés
- Személyes példamutatás Gyakorlati problémamegoldás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A tapasztalás, emlékezés, megértés, kreativitás, ítélőképesség fejlesztése.

- A különféle fejlesztő játékok alkalmazásával a matematikai képességek kibontakozásának elősegítése
- A számfogalom előkészítése, alapozása.
- A matematikai tapasztalatok irányítása során az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a feladattudat, a kitartás, önállóság, önfegyelem, a gyermeki személyiség kibontakozását.

5.2. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak eszköze.

Cél: A gyermek, a felnőttekkel és a társakkal való kommunikálás során, sokféle tevékenység közben sajátítsa el a helyes beszédet.

Feladat: A kialakult beszédhelyzethez, és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd kialakítása.

A beszéd által erősítjük a gyermek biztonságérzetét, növeljük tájékozottságát, gazdagítjuk ismereteit. A helyes és szép beszédre neveléssel mélyítjük a gyermek érzelmeit, fejlesztjük esztétikai érzékét, elősegítjük az irodalmi élmény befogadását.

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. A beszédkapcsolatok kialakulását az óvodapedagógus és a gyermekek közötti szeretetteljes viszony, a jó csoportlétkör kialakításával segítjük elő. A nap folyamán adódó lehetőségeket kihasználjuk a gyermekekkel való beszélgetésre, élményeik meghallgatására, kérdései megválaszolására. A gyermekek felé értő odafigyelést tanúsítunk, a helyes artikulációval mintát adunk számukra.

5.3. Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból egyéni szűrőn keresztül. A művészeti nevelés az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. A művészeti tevékenységek fogalmkörébe tartozik a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás mellett a környezet esztétikájára nevelés is.

A művészeti tevékenységek során az óvodapedagógus feladatai:

- Adja meg a segítséget azon a művészeti területen, amely iránt a legnagyobb a gyermek érdeklődése, ahol a készségei, képességei leginkább megmutatkoznak.
- Folyamatos fejlesztéssel juttassa sikerélményhez a gyermeket, hogy élje át az alkotás örömét, az előadás élményét, hogy megtapasztalhassa tevékenységének, munkájának eredményét, hogy felismerje saját képességeit.

- Adjon lehetőséget minden óvodásnak – függetlenül a gyermek egyéni művészeti képességétől – a különböző helyszíneken művészeti élmények átélésére, a művészeti kultúra befogadására.
- A művészeti ágak alkotóival (népi kismesterségek, képzőművészek) képviselőivel kapcsolattartás.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermekek betekintését a művészetek világába.

5.3.1. Vers és mese

Cél:

A magyar és más népek népi és kortárs irodalmi alkotásainak megismertetése és megszerettetése.

Feladat:

A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi alkotások megismertetése a gyermekekkel.

A mondókák, dúdoló, versek ritmusa, a hozzájuk kapcsolt mozgások adjanak érzelmi biztonságot, segítsék az anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítását.

A mesék erkölcsi tartalmának közvetítésével az emberi kapcsolatok és érzelmek változatos kifejezéseinek bemutatásával a gyermeki világnépek formálása.

A mese segítse a gyermek szorongásainak feloldását, az indulatok feldolgozását, a belső képvilágnak – mint az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formájának- megjelenítését.

A rendszeres verselés, mesélés mellett minden nap legyen lehetősége a gyermeknek - az önkifejezés egyik módjaként-, saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.

Az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel program alapján a kismacsi telephelyen hangsúlyos.

Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget – akár naponta - a vidám rigmusok korai megkedveltetésére.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok a nagyobb gyermekek majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat.

Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A vers, mese dramatikus játékokhoz, kellékeket használjon az óvodapedagógus, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

A nagyobbakban kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik izgatottan várják az óvodapedagógus meséit.

Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés bábozás és az ismert mondókák, kiolvasók ismételtetése.

Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. A pozitív személyiségjegyek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját erősítsék meg havonként egy közmondással.

Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, valamint a gyermekek élményeit.

Az óvodapedagógus által megkezdett mesét, bábjátékot fejezzék be.

Ügyeljenek a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

A hallott egyszzerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az óvodapedagógus a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni a mese vagy egy – egy szereplő erkölcsi mondanivalóját.

Az óvodapedagógus főleg a délutáni pihenés alatt meséljen a gyermekeknek folytatásos mesét.

A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

Mivel e tevékenység mindennap megjelenik az óvodában, az óvodapedagógus a gyermekeket zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével a mesesarokban várja.

Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdi el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után.

Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják, hogy a rákövetkező héten eljátszhasák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat.

A tevékenység befejezését jelezheti az óvodapedagógus éneke, - ami stílusosan kapcsolódik a meséhez - vagy a „meseszignál”.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a verssel, mesével, dramatikus játékkal

A nyelvi képességek, készségek fejlesztésének fontos eszköze az a beszéd-modell, melyet a gyermekek az óvodai életük során, nap, mint nap hallanak az óvodapedagógusok és az óvoda dolgozóinak közvetítésével.

E mellett azonban igen hatásos eszköze a fejlesztésnek a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok.

Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a szavak helyes kiejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

Bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Keltse fel a gyermekek irodalom iránti érdeklődését, kedveltesse meg a verseket, meséket, neveljen a könyv szeretetére, megbecsülésére.
- Biztosítson minden nap lehetőséget és eszközt a mesehallgatásra, beszélésre, mondókázásra, dramatizálásra, bábozásra.
- Az irodalmi élmény befogadására teremtsen nyugodt körülményeket, meghitt légkört.
- Az irodalmi alkotásokat, esztétikai élményt nyújtó, igényes előadásban közvetítse a gyermekek felé.
- A nagycsoportos gyermekek részére szervezzen közös könyvtárlátogatást.
- A sokszínű irodalmi élmény biztosítása érdekében hívjon meg az óvodába báb- és előadóművészeket, látogassa a gyermekekkel a Vojtina és egyéb színház előadásait.
- Művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét.

5.3.2. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Cél:

A gyermekeket az egyéni fejlettségi szintnek megfelelően képi-, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni és kialakítani bennük a komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeséget. Elősegítjük a gyermeki élmény- és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezéseit: tér-forma és szín képzetek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Feladat:

A megfigyelés, az ábrázolás által a gyermekek képzeletének formálása, élmény- és fantáziaviláguk gazdagítása. Az ábrázolás közben átélt érzelmek, gondolatok segítségével az önismeret, az önbizalom kialakulásának, az alkotóképességek fejlődésének elősegítése.

Az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső kép gazdagítására épül.

A rajzolásra, festésre, mintázásra, építésre, képalkotásra, a kézimunka különböző fajtáira az óvodában az egész nap folyamán teret, lehetőséget biztosítunk.

Vizuális tevékenységre lehetőség nyílik a csoportszobában, az udvaron, a bábszínház játszótérjében, a Déri Múzeum foglalkozásán, stb.

Műalkotásokkal és népművészeti alkotásokkal is találkozhatnak gyermekeink az óvoda falain belül is, valamint az óvoda programjában szereplő helyszíneken (pl.: Déri Múzeum, Kismacsi Közösségi ház Tímárház, stb.).

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ébressze fel a gyermekben az építés, rajzolás, festés, mintázás, konstruálás és kézimunka során az alkotás, alakítás örömét.
- Biztosítsa az ábrázoló tevékenység, a gyermek téri-formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagítását.
- Kezdje meg gyermekkorban az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség alapozását (pl.: esztétikus környezet, műalkotásokkal való ismerkedés, ovigaléria).
- Ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, eszközökkel, azok használatával; a rajzolás, mintázás, kézimunka különböző technikáinak alapelemeivel és eljárásaival.
- A pedagógus ösztönözze a gyermekeket, hogy a Minigalériában a gyermekek munkáinak évszakonkénti kiállítását ismerjék meg, kis csoportokban többször nézzék meg.

5.3.3. Ének – zene, énekes játék

Cél:

A gyerek zenei érdeklődésének felkeltése. A zene, az éneklés megszerettetése, lehetőségek teremtése a zenei kultúra befogadására.

Feladat:

A zenei képességek megalapozása.

A gyermek zenei hallásának, ritmusérzetének, zenei emlékezetének, zenei alkotókedvének fejlesztése.

- A tiszta éneklés, mozgáskultúra, érzelmi intelligencia kialakulásának és fejlődésének elősegítése.
- A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az énekes játékok, zenélés által az érzelmek átélése, kivetítése.
Az ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
- A ritmushangszerek változatos alkalmazásával egyéni, differenciált képességfejlesztés.
- Az énekes népi játékok, a kortárs művészeti alkotások segítsék elő a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás), zenei kreativitásának alakulását, fejlődését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szerettesse meg a gyermekkel a népi mondókákat, gyermekdalokat, énekes játékokat.
- Juttasson élményhez és nyújtson élményt az éneklés, zenehallgatás során.
- Megfelelő hangterjedelmű dalanyag kiválasztásával segítse elő, alakítsa ki a gyermekek tiszta éneklését.

- A folyamatosan bővülő ritmus hangszerkészlet alkalmazásával fejlessze a gyermekek ritmusérzékét, harmonikus mozgását, éneklési készségét.
- Alapozza meg a gyermekek zenei anyanyelvét, a zenei hallás, emlékezet fejlesztésével, a zenei kreativitás lehetőségeinek megteremtésével.
- Folyamatosan biztosítson a gyermekek számára lehetőséget az éneklésre, zenélésre, táncra, improvizatív mozgásra.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermek hovatartozását is.
- Teremtsen alkalmat arra, hogy a szülők megismerjék a gyermekek zenei nevelését fejlesztő mondókákat, dalokat, énekes játékokat.
- Keresse és kutassa azokat a lehetőségeket, melyek bővítik és erősítik a gyermekek zenével, mozgással való találkozásait (táncház, népdalénekesek meghívása, hangszerbemutató, színházi előadás).
- A tehetséggondozást a mindennapi fejlesztésen túl a „zeneóvodai” különfoglalkozásokon valósítsa meg.
- Élő népzenei és néptánc képviselőkkel való kapcsolattartás (Hajdú néptánc együttes).

5.4. Mozgás

„Ép testben ép lélek” tartották az ókori görögök máig helytálló megállapításukat. Ahhoz, hogy a gyermeki szervezet egészségesen tudjon fejlődni, szükség van a testnevelésre, a gyakori mozgásfejlesztésre.

Cél: Rendszeres mozgással, gyakorlatvégzésekkel elősegíteni, hogy a gyermeki személyiség alkalmazkodni tudjon a megváltozott világ kihívásaihoz, az urbanizáció okozta stresszes állapotokhoz, a tudomány fejlődése okozta statikus létformához.

Feladat: Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni, sokoldalú mozgástapasztalatot szerezni az alapvető mozgásformák gyakorlása által. Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke. Változatos tevékenységekben fejlődjön a finommotorika és az összerendezett nagymozgás.

A tudatos mozgás szervezése során fejlesztjük a gyermekek természetes mozgását, erre alkalmasnak tartjuk a járást, a futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást, a gimnasztikát és néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és sokszínű, változatos testnevelési játékokat.

A rendszeres testnevelés által befolyásoljuk a gyermekek egész szervezetének növekedését, légző- és keringési rendszerük teljesítőképességének növelését, a csont és izomrendszer teherbírásának emelését, agyi funkciók fejlődését.

A mindennapi mozgás megalapozza azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges.

A mindennapi tornának, játékos mozgásoknak teremben, szabad levegőn eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján igyekszünk lehetőséget biztosítani. Helyszínei: csoportszoba, udvar, tornaszoba.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Mindennap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- A helyi Sportcentrummal való kapcsolattartás.

6. ALTERNATÍV PROGRAM

6.1. Freinet szellemű nevelés egy gyermekcsoportban

A Tevékenységközpontú óvodai nevelési program mellett a Freinet szellemű nevelést alkalmazzuk egy csoportban.

A szülők előzetes tájékoztatás alapján megismerkedhetnek a Freinet szellemű nevelés programjával, és igényeik szerint azt is választhatják gyermekeik számára.

A **Freinet pedagógiának** egyik fontos jellemzője, hogy folyamatosan bővíthető, nyitott és rugalmas rendszer, melyben a megvalósítás módja minden esetben más és más. Mindig a helyi adottságokhoz, lehetőségekhez, igényekhez, a pedagógus személyiségéhez, a gyermekcsoporthoz és az egyes gyerekekhez igazítható.

Nevelésünk célja:

Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek szabad kibontakoztatása az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével.

Nevelési feladataink:

Minden gyermeket eljuttatni – saját belső erőit aktivizálva és jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett – képességeinek maximumára.

Feladatunk a gyerekek fejlődés iránti igényét ébren tartani, testi, lelki, szellemi szükségleteit kielégíteni és elősegíteni önkibontakozásuk folyamatát.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a természet erőinek, a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználásával (mozgás, táplálkozás, életritmus).

Kiemelten hangsúlyos feladat a természeti és társadalmi környezet megismertetése, a szoros érzelmi kapcsolatok kialakítása, az emberi együttélés szokásainak és szabályainak elsajátítása.

A Freinet szellemű nevelésre jellemző:

- a természet- és élet közelség,
- a szabad alkotás és önkifejezés,
- a kényszer nélküli fejlesztés
- a tevékenységközpontúság,
- a komplex személyiségfejlesztés,
- a siker és nem a kudarcélmény sarkallja a gyermeket és felnőttet egyaránt a további próbálkozásokra, erőfeszítésekre.

AZ ÉLETSZERVEZÉS LEGFONTOSABB ELEMEINEK ÉRTELMEZÉSE

1. Természet- és élet közelség, mely biztosítja a program rugalmasságát, dinamikusságát, a helyi sajátosságokhoz, lehetőségekhez való alkalmazkodást.
2. Egyéni képességfejlesztés a közösség aktív közreműködésével, mely biztosítja mind az individualizációs, mind a szocializációs folyamat fejlődését.
3. Szabály- és szokásrendszer közös kialakítása
Biztosítja a mindenki számára elfogadható pozitív magatartásformák, szokások belsővé válását.
4. Saját ünnepek, hagyományok segítik és erősítik az együvé tartozás érzését, a csoportszellem fejlődését.
5. Tevékenységek egymásba fonódása, a Freinet-technikák alkalmazása és a rugalmas heti- és napirend biztosítja a sokirányú tapasztalat és ismeretszerzést és élményfeldolgozást.
6. Játékos munka, melynek kézzelfogható, látható eredménye sikerélményt biztosít és ezzel további tevékenységek választására, és elvégzésére motivál.
7. Szabad alkotások biztosítják mind a pozitív, mind a negatív élmények, érzések feldolgozását, kivetítését, elősegítve a belső harmónia kialakulását.
8. Felfedező ismeretszerzés biztosítja a saját élményű tapasztalatokon alapuló tanulás feltételeit.
9. Beszélgető-kör biztosítja a valódi partnerkapcsolat kialakulást. Lehetőséget nyújt a helyes vita, érvelés, meggyőzés és megegyezés szabályainak gyakorlására, a kommunikációs készségek fejlődésére.
10. A gyerekekkel együtt történő tervezés és értékelés biztosítja, hogy mind a gyerekek, mind a felnőttek céljai, vágyai teljesülhessenek. Megléltük fejleszti az alkalmazkodás képességét, más igényeinek tiszteletben tartását, és az empátiát.
11. Napi tervek összeállítása
biztosítja a közösen kiválasztott és mindenki által elfogadott témakör egy-egy fogalmának a gyermek igényeiből, érdeklődéséből kiinduló, sokirányú feldolgozását.
12. Szabad tevékenységválasztás
segít megvalósítani minden gyermek számára azt a lehetőséget, hogy saját érdeklődése alapján, saját útján jusson el fejlettségének magasabb szintjére. Elősegíti az önismeret és a feladattudat fejlődését.
13. Csoportszoba műhelyszerű elrendezése
motiválja különböző tevékenységek elvégzését, illetve biztosítja, hogy a különféle tevékenységet végzők ne zavarják egymást. Megteremti az egyéni és kiscsoportos tevékenykedés, fejlesztés feltételeit.

FREINET TECHNIKÁI közül a következőket tartjuk fontosnak és alkalmazzuk

Szabad önkifejezés: szabad szöveg

szabad rajz, festés, mozgás színház, zene, tánc

Technikák a környezet tanulmányozására

- megfigyelések, kísérletek,
- a természet gondozása, védelme
- séták, kirándulások

Műhelyek:

- vizuális, színház, könyvtár, természetsarok, konyha, teapölc, manuális, társasjáték

Munkaszervezés:

- csoportmunka
- egyéni munka
- projektek
- beszélgető kör

Tervek:

- napi terv, - heti terv, éves terv
- szabályok a csoport életében

Dokumentumok:

- munkakártyák, életkönyvek, fotók

Kommunikáció:

- levelezés, látogatás, oviújság, faliújság, plakátok, kiállítások

A KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉRŐL

A testi, lelki, szellemi és érzelmi készségek és képességek harmonikus fejlődése elősegíti a környezethez való alkalmazkodást. Ezek megalapozása és fejlesztése ebben az életkorban, az életkori sajátosságok miatt kiemelkedően fontos feladat. E képességek körök tartalmazzák az esztétikai, erkölcsi, magatartási, gondolkodási, illetve a kommunikációs képességeket is.

A különböző készségek és képességek egymásra ható, egymással szoros kapcsolatban lévő rendszert alkotnak.

Néhány képességek kör kiemelése:

- a pozitív életvezetéssel kapcsolatos készségek
- a hatékony kommunikáció és kifejezőkészség
- a versenyszellem és az együttműködés egyensúlya
- az önértékelés, önbecsülés
- társas alkalmazkodás
- kapcsolatok építésének készsége
- érzelmek alkotó jellegű feldolgozása
- stressz-kezelés
- a magabiztosság fejlesztése
- a kritikus gondolkodás kialakítása

- a döntéshozás képessége
- rövid és hosszú távú célkitűzések megfogalmazása
- ellenállás a csoportnyomással szemben
- kockázat csökkentési készség
- problémamegoldás

(A WHO állásfoglalás alapján)

Ez az egy terület is sok mindent magában foglal, olyan képességek kialakítását, melyeket már az óvodában el lehet kezdeni – és el is kell kezdeni – és egy életen át nem lehet befejezni (reális énkép, pozitív viszony kialakítása a környezettel, egészséges és biztos életmód szokásainak megalapozása...)

További képességfejlesztési körök:

- a környezettel és önmagunkkal való kapcsolat kialakításához szükséges képességek
- a mozgással kapcsolatos képességek
- az anyanyelvi, a zenei és a vizuális képességek fejlesztése.

Munkánk egyik legfontosabb feladata, hogy minden gyerek számára megtaláljuk azt az utat, mely számára a legmegfelelőbb. Észrevétlenül, természetes egyszerűséggel segítsük őt ahhoz, hogy megtalálja helyét a világban, megismerje önmagát, és annyi segítséget, valamint optimális feltételt biztosítsunk számára, amennyit az adott pillanatban igényel ahhoz, hogy képességeit kibontakoztathassa.

A gyermekek személyiségének harmonikus fejlődése érdekében a szülőkkel a pozitív kapcsolattartásra törekszünk, szívesen vesszük építő gondolataikat, számítunk segítő, támogató együttműködésükre.

6.2.A Kismacsi telephelyen jelenleg egy csoportban az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel program alapján működik

6.2.1. Hagyományőrzés, népszokások

Az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás.

Így tovább él a népi kultúra, s a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és a követendőket. Az óvónő tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit, lakóhelyének hagyományából merít, gyűjt.

6.2.2. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban

- Vers, mese, dramatikus játék:
/ Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok névcsúfolók, találós kérdések /
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás:
/ Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok /
- Rajz, mintázás, kézimunka:
/ Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács-sütés, nemezelés /
- A külső világ tevékeny megismerése:
/ Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások /
- Mozgás, mozgásos játékok:
/Ügyességi és sportjátékok /

Az óvodánkban ünnepelhető jeles napok időrendben:

- Az őszi jeles napjai:**
- Mihály nap
  - Szüret
- A téli jeles napjai:**
- Advent (november 30 utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
  - Karácsony (december 24 – 26)
  - Farsang (Vízkeresztől Hamvazószerdáig)
- A tavaszi jeles napjai:**
- Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
  - Május 1-je
  - Az édesanyák köszöntése

6.2.3. A néphagyomány-ápolás tartalma

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyermek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységeket biztosít.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

Mihály nap (szeptember. 29.)

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- Tapasztalják meg a természet változását.
- Terméseket gyűjtsenek, figyeljék, hogyan történik tárolásuk.
- Hallgassanak őszi népdalokat, népmeséket, mondókákat.
- A közösen készített kalendáriumon kövessék a jeles napokat.

- A természet kincseit rendezzék el, díszítsék velük csoportszobájukat.
- Segítséggel készítsenek ehető terméscsokokat.
- Ismerjenek meg néhány találós kérdést, közmondást.
- Süssenek mézeskalácsot vagy perccet, készítsenek vásárfiákat, egyszerűbb népi játékszereket.
- Ismerkedjenek meg népi hangszerekkel, népzenevel.

Szüret (október. 15. – től)

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretéről.
- Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a szüreti mulatságban.
- Szemezzék a szőlőt, kóstolják meg a mustot.
- Vegyenek részt a szüret előkészítésében.
- Játsszanak népi játékot, táncoljanak népzenere.

Advent (november. 30 utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

Mikulás

Karácsony

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár.
- Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva.
- Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek.
- Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.
- Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében.
- Süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszet nehezebb technikával.
- Mikulás és karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát.

Farsang (Vízkeresztől Hamvazószerdáig)

Télbúcsúztató népszokás

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe,- ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az óvónők táncos mozdulatait.
- Tanuljanak egyszerűbb farsangi dalokat vagy mondókákat.
- Hallgassanak tréfás mesét, verset.
- Díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek zsákmacskához tárgyakat, vegyenek részt farsangi játékokban.
- Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

Húsvét (az első tavaszi napjegylenlőség utáni holdtöltése követő vasárnap)

Határkerülés, kiszérés, komálás, komatál hordás, locsolkodás, tojásjátékok

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével.

- Írjanak tojást viasszal, különböző technikával, díszítsék csoportszobájukat, az ablakot festéssel.
- A tavaszi nagy sétát tegyék meg, a településen.
- Tanuljanak mondókákat locsoláshoz, komáláshoz, dalt a komatál küldéshez.

Május elseje

Az életkori sajátosságok szintjéhez igazodva

- A kisebbek az óvónő és a nagyok feldíszített fáját járják körbe, tavaszi dalokat énekelve.
- A nagyobbak egyszerűbb díszeket készítsenek a májusfára, segítsenek díszíteni is.

6.2.4. Egyéb ünnepek, események

- Március 15.
- Anyák napja,
- Gyermeknap,
- Évzáró

7.A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI, DOKUMENTÁLÁS

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva **tervezzük** meg.

Az óvodapedagógusok számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletre, tapasztalatokra. Ezért **hosszú távon éves** nevelési tervet készítünk (IX-VIII. hónapokra).

A tervezés során tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek fejlődését tekintve is gyakran különböző szinteken van egyik-másik képesség.

Rövid távon egy-két **hetes** periódusokra tervezünk.

A tervezés során mindig rögzítjük a gyermeki tevékenységeket, és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A tervezésnél és a heti, illetve kétheti nevelőmunka áttekintésénél figyelembe vesszük a gyermekek ötleteit, tapasztalatait, élményeit, az aktualitásokat, mint a gyermeki személyiség-fejlesztés és az életre való felkészítés alapját.

A gyermekek folyamatos megfigyelése, az élmények meghallgatása és a közös élmények nyújtása együttesen jelenik meg a rövid távú tervezésben. A rövid időszakot átfogó tervezés lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása, együttműködése a tervezett nevelési folyamatot befolyásolja (gyorsítja vagy késlelteti).

A **nevelési és a tanulási** tevékenységeket párhuzamosan tervezzük, mert ezek csak egymással kölcsönhatásban valósíthatók meg, és csak együtt biztosítják a gyermek képességeinek fejlesztését.

Nem az ismeretanyag mennyiségére törekszünk, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés a tervezésünk vezérelve.

A **heti ütemterv** egyben a napi vázlat is. A napi nevelési munkáról, a gyermekek fejlődési üteméről, a konkrét megfigyelésekről feljegyzést vezetünk. Ez adja alapját a következő hetek tervezésének és az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezésének.

A fejlesztés módszere egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Elsősorban a **mikrocsoportos** vagy **egyéni tevékenységi formát** alkalmazunk csoportjainkban.

Az óvodapedagógus maga dönti el, hogy adott esetben a tanulás lehetséges formái közül melyeket alkalmazza.

A fejlesztés módját nem a gyermek életkora, hanem a fejlettségi szintje és az adott élethelyzet alapján választjuk meg.

A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalataira, élményeire reagálva gyakran hozunk létre tudatos nevelési-tanulási helyzetet, irányított tapasztalatszerzést. Lehetővé tesszük olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozhat a gyermek. Mindezekhez igyekszünk elegendő időt biztosítani.

A tanulás lehetséges formái:

- A teljes **nevelési folyamat**, amely a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatban szervesen illeszkedő **tanulási folyamat**, melynek részei:
  - utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedés tanulás
  - spontán, játékos tapasztalatszerzés
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
  - óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
  - gyakorlati probléma és feladatmegoldás

A nevelés időkeretei

A hetirend és a napirend a gyermekek életének észrevétlen szabályozói. Keretein belül biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezetet. Általuk alakítjuk a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. Az egészséges fejlődéséhez szükséges mozgásos és pihentető tevékenységek váltják egymást.

A **napirend** biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, pihenés) az irányított cselekvéses tanulás jól beilleszkedik a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vesszük az egyes tevékenységek időigényét.

A tevékenységek zavartalanságát a szokásrendszer kialakításával biztosítjuk.

A napirend változtatható, módosítható, ahogy az évszakok változnak, vagy ahogyan ezt a gyermekek fejlődése indokolja.

A napirend általános időkeretei a székhely 11 órás nyitva tartása idején (6³⁰ – 17³⁰) valamint a telephely 10 órás nyitva tartása idején (6³⁰ – 16³⁰) tartalmilag azonosak

- játék- és szabadidős tevékenység
- étkezés, pihenés
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység

- irányított cselekvéses tanulás

A napi időkeretet minden óvodapedagógus a gyermekcsoport sajátossága alapján osztja fel, vagyis elkészíti a rugalmas, folyamatosságot biztosító napirendet, amit összehangol a szomszédos csoport napirendjével.

A **hetirend** is a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a gyermekcsoportban és a szokásrendszer segítségével hozzájárul a heti élet megszervezéséhez.

A hetirend rugalmassága elősegíti a változó helyzetekhez való alkalmazkodást, a váratlanul adódó tevékenységi és fejlesztési lehetőségek kihasználását.

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata, aki a szomszédos csoporttal, illetve a tornaszoba miatt az óvoda más csoportjaival is egyeztet.

A heti ütemterv készítésekor átgondoljuk a hétre esedékes programokat és a hozzájuk kapcsolódó **szervezési feladatokat**. Meghatározzuk és csoportnaplóban is rögzítjük, hogy az egyes programok megvalósításához milyen tárgyi és személyi feltételekre van szükségünk. A dajka vagy a pedagógiai asszisztens bevonása, tájékoztatása a nevelési elképzelésekről, módszerekről, feladatokról, az óvodapedagógus és a dajka együttműködése nélkülözhetetlen a sikeres megvalósításhoz.

A szervezési feladatok során gondoskodunk a tevékenységekhez szükséges eszközökről, anyagokról. Tájékoztatjuk a szülőket, és meghatározott eseményekhez (pl.: utazás) írásos hozzájárulásukat is kérjük.

Nevelési tervet készítünk június 01 – augusztus 31. időszakra, amit **nyári tervnek** nevezünk, és az óvoda nyári működési idejére vonatkozik. Ezen idő alatt számolunk az óvodán belüli csoportösszevonásokkal, esetleg a város más óvodájából érkező gyermekek fogadásával.

Körültekintően gondoskodunk a megfelelő személyi ellátottságról, a nyár adta programok megszervezéséről.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Hetirend és napirend összeállítása
- Éves nevelési terv készítése (IX.01.-V.31.)
- Heti vagy kétheti nevelési-tanulási terv (ütemterv) készítése
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése, kiemelten január végén és június elején
- A gyermekcsoport tevékenységeiről készült fényképek, videó felvételek összegyűjtése.
- Nyári nevelési, szervezési terv készítése, az események dokumentálása.

8.A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ PROGRAMHOZ VÁLASZTHATÓ KIEGÉSZÍTŐ PROGRAMOK, SAJÁTOSSÁGOK

Ezek a programok, kiegészítések az óvoda pedagógusainak innovációs munkája eredményeképpen jöttek létre.

A tevékenységközpontú programhoz a gyakorlatban jól illeszkednek, színesítik azt, és megadják az óvoda, illetve egy-egy gyermekcsoport sajátos arculatát. Alkalmazásuk nem kötelező, de a pedagógiai igényesség, az újszerűsége, sokszínűsége, eredményessége törekvés miatt naponta átszövik az óvodapedagógusok nevelő-fejlesztő munkáját.

8.1.Természetbarát pedagógiai program

A természetbarát pedagógiai programunk, mind szellemiségében, mind a feladatok, lehetőségek sokszínűségében gyermek- és személyiségközpontú.

Természetben, természetről, természetesen! Egyenlő hangsúlyt helyezünk valamennyi évszak kínálta tevékenységre, élményre, hiszen változásuk egymásból eredendő „életkör” folyton-folyvást. A természetet a legtágabb értelemben értjük, ahol a középpontban az ember áll. Tapasztalatunk alapján az elmúlt évtizedekben gyökeresen megváltozott a családi nevelés, a családok életvitele. A nagyvárosokban nagyon sok kisgyermek nevelkedik lakótelepi panellakásban.

Fontos, hogy az elkövetkezendő évtizedekben is hangsúlyos legyen a gyermekek természet közeli, természetismereti, a környezet megismerésére, védelmére nevelés már óvodás korban.

8.1.1.Mosolykerti Pillanatok, Jó gyakorlatok szakmai anyag

Kidolgozta az Mosolykert Óvoda nevelőtestülete 2019

Komplex gyakorlati segédanyag. A természetbarát, óvodapedagógusok munkaközössége által összeállított szakmai anyag, amely segíti az óvodai nevelő-fejlesztő munkát. A program gerincét alkotják óvodai programjaink évszakhoz kötődően.

A négy fő blokkon belül a témakörök lebontása különböző tevékenységekre és feladatokra ad lehetőséget. A blokkok témáihoz rendelve tartalmazza:

- az élményszerzés helyszínét, élethelyzetet, a feltételek maximális biztosításának leírását,
- az óvodai élet valamennyi tevékenységformájában, a játék, mozgásos játékok, ezen belül a mozgásos feladatok megtervezését, a munkajellegű tevékenységek leírását,
- a játékos tanulás által a nevelési területeken megvalósítható anyag- és témajavaslatok leírását, ami a játékos cselekvéses tanulást jelenti.
- a témához kapcsolódó jelenségekkel való folyamatos ismerkedést, ismeret- és tapasztalatszerzést, valamint ezek hatását a természet, a társadalom és az ember viszonylatában,

- a környezet- és egészségvédelmi feladatok megfogalmazását.

Ezek a feladatok és témakörök gazdag tevékenység javaslati mind-mind arra adnak lehetőséget, hogy minden óvodapedagógus a szívéhez közel álló területen kibontakoztathassa képességeit, és a maximumot tudja nyújtani a mindenkori gyermekcsoportnak és minden egyes gyermeknek.

Minden pedagógus a gyermekcsoport fejlettségét, érdeklődését figyelembe véve valósíthatja meg a javasolt ötleteket.

8.1.2. A Zöld-Napok helye és szerepe az óvodai környezeti nevelés rendszerében

Óvodáskorban a környezettel való ismerkedés a nevelés egészében érvényesülő folyamat. A környezet tágabb és közvetlenebb természeti és társadalmi valóságából oly sok minden kínálja magát, hogy csak nyitott szemmel, füllel és szívvel kell közeledni mindenhez.

Az óvodai környezeti nevelés a gyermek és a természet és az őt körülvevő szűkebb és tágabb környezet kapcsolatát helyezi a tevékenység középpontjába – a környezeti nevelés maga a mindennapi élet -. Így pl.: vigyázunk a környezetünk rendjére, tisztaságára, gondozzuk az akvárium, terrárium növényeit, állatait, vigyázunk a vízre, az energiára, gondozzuk a kertet, stb.

A nevelés, a mindennapi óvodai „élet” folyamatában kiemelkedő helyet foglalnak el a Zöld-napok programjai:

Takarítási Világnap	(szeptember 23.)
Állatok Világnapja	(október 04.)
Víz Világnapja	(március 22.)
Föld Világnapja	(április 22.)
Madarak és Fák Napja	(május 10.)
Környezetvédelmi Világnap	(június 05.)

E napok programjai sokféle megismerési, felfedezési tevékenységet adnak óvodásainknak, melyek természetesen nemcsak erre az „egy” napra korlátozódnak, hanem egy tevékenységsorra, tevékenységfolyamra, ami néhány naptól egy „témahétig” is tarthat a gyermekek érdeklődésének és a program feldolgozási gazdagságának megfelelően.

8.1.3. Erdei Óvoda

A Hármashegyi Erdei óvodában nagycsoportosaink 2000-től az Erdei Iskola megalapításától évente vesznek részt- június, illetve szeptember hónapban.

A „Négy vándor jár körbe-körbe...” Kis természetbarát programunk alapját képezte hét éven át a Bükkben Varbón szervezett „Hétszínvirág - Erdei Óvoda”, amelynek szerves folytatása lett a hármashegyi óvodai program.

Az Erdei Óvoda a környezeti nevelés sajátos intézménye, ahol a gyermekek több napos bentlakásos formában közvetlenül tanulmányozhatják a természet világát.

Élményszerűen, új pedagógiai módszerek alkalmazásával ismerkedhetnek meg a délnyírségi Erdőspuszták élővilágával, történetével és hagyományaival.

Erdei Óvoda feladatai:

1.) Ismerkedés:

- ☺ az erdő, a rét és a vízpart élővilágával,
- ☺ az ökológiai törvényekkel,
- ☺ a természet- és környezetvédelem helyzetével,
- ☺ a tanyasi emberek életmódjával,
- ☺ a háziállatokkal,
- ☺ a néphagyományokkal és néhány kézműves mesterséggel (mézeskalács díszítés, batikolás).

2.) Egyéb lehetőségek biztosítása külső előadók közreműködésével:

- ☺ Csillagászati bemutató
- ☺ Vadász bemutató
- ☺ Madarászat
- ☺ Kosárfonás
- ☺ Origami

3.) Igény szerint tanyalátogatás, lovaglás.

4.) Együttműködés a Hármashegyri Erdei Oktatóközpont szakmai vezető pedagógusával.

5.) A szülőkkel való kapcsolattartás

6.) A programban résztvevő óvodapedagógusok szervezési feladatai, élménybeszámolók készítése.

8.2. Mentálhigiénés program – önismereti foglalkozások

A mentálhigiéné óvodáskorban egy olyan egészséges szemléletmód közvetítését jelenti, mely az óvodai nevelés minden területét áthatja.

Cél:

Az intézménybe járó gyermekek, az intézmény dolgozói érezzék jól magukat az óvodában, általában a boldog, derűs alaphangulat legyen jellemző.

Feladat:

- Az óvodáskorú gyermekek számára lehetővé kell tenni az optimális életkorhoz, egyéni fejlettséghez igazított *intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki és szociális kibontakozást.*
- A testi-lelki egészség megőrzésre *irányuló prevenciós tevékenységek* tudatosan jelenjenek meg a mindennapi munkában.

A mentálhigiénés tevékenység szinterei:

- ☺ Óvodai csoport ~ mindennapi tevékenységek

- ☺ Intézményi szintű események ~ közösségi találkozások
- ☺ Óvodán belül szervezett különfoglalkozások
  - Zenei tehetséggondozás
  - Preventív torna
  - Képzőművészeti tehetséggondozás
  - Angol nyelvoktatás
  - Sakk
  - Zenés – mozgásos torna
  - Hitoktatás
- ☺ Óvodán kívül szervezett különfoglalkozások
  - Mozgás programok: kerékpározás, koresolyázás, úszás
  - Kirándulások: -
    - 1 napos, természeti helyszínen történő gyalogtúra
    - 3 napos Erdei óvoda, ami óvodáskor végén komplexen fogja össze a testi-lelki edzettségre irányuló feladatokat, közösségi kapcsolatokat.
  - Kulturális programok: könyvtárlátogatás, bábszínház, koncertek.
- ☺ Gyermekintézményekkel kapcsolattartás, gyermekközösségekkel találkozás
  - Ősz Utcai Bölcsőde
  - Debreceni általános iskolák, óvodák
  - Reménysugár gyermekotthon,
  - Vénkerti Általános Iskola és AMI valamint Kőrösi Csoma Sándor tagintézménye
  - Kismacsi Közösségi ház

Óvodapedagógus feladatai:

- ☞ Az egészséges életmódra nevelés alapfeltételeinek biztosítása
- ☞ Közösségi szellem erősítése, társas kapcsolatok formálása
- ☞ A gyermekek testi-lelki egészségállapotának megismerése, ehhez igazított feladatok meghatározása tevékenységek szervezése, ajánlása
- ☞ Kölesönös együttműködés a szülőkkel, a probléma észleléstől, a megoldási lehetőségek kereséséig.
- ☞ Szükség esetén kapcsolat felvétel helyi illetve külső szakemberekkel.
- ☞ Egészséges életmód szemléletének közvetítése, példaadással, pozitív kisugárzással.

8.3. Tehetségfejlesztő program

A tehetségfejlesztés óvodás korban, a személyiség fejlesztése a lehetőségek messzemenő kihasználásával, a 3-7 éves kora jellemző pszichoszociális fejlődés összetevőinek figyelembevételével.

☺ Cél: Érdeklődő, iskolakész, a világ dolgaira nyitott, kíváncsi gyermeki személyiség kibontakoztatása. Tehetségcsirák felfedezése.

☺ Feladat: Az egész személyiséget fejlesztő játék tervezése, tehetségfejlesztő szempontok alapján is. A tevékenységek sokoldalúbb „megkóstoltatása” többretű tapasztalatszerzés a világ dolgairól. A tehetségfejlesztő elemek a mindennapi munkában tudatosan jelenjenek meg.

Az óvodai élet során, legyenek átjárható és csoporton belüli szinterei a tehetségfejlesztésnek. A zenei tehetségfejlesztésre pl. elsősorban az óvodapedagógus javaslata vagy a zeneóvodát tartó óvodapedagógus szűrése alapján kerüljenek be a gyermekek.

A múzeumi program, a speciális érdeklődési kör kialakulását segíti elő, és az általános intellektuális fejlődést erősíti.

Az óvodai programok keretében meghívott bábművészek, előadóművészek a művészi ízlésformálódást, mintát és motivációs bázist adnak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☺ Biztonságos, meleg érzelmi légkör biztosítása, a gyermek személyiségének kibontakozása érdekében.
- ☺ Az óvodapedagógusok ismerjék meg a tehetségigéreték kiválogatásának módszereit, legfőbb ismertető jegyeit.
- ☺ A speciális fejlesztés óvodán belül elérhető lehetőségeit alkalmazzák rugalmasan.
- ☺ A mindennapi munkában a komplexitás keretében, tudatosan tervezzék a tehetségfejlesztő elemeket.
- ☺ Szükség esetén készítsenek egyéni fejlesztési tervet.
- ☺ A szülővel a partneri kapcsolat keretében megbeszélések során segítő nevelés.
- ☺ Szükség esetén speciális szakemberek bevonása.

9. Tehetség műhelyek működése

A gyermekek tehetség fejlesztése érdekében műhelyfoglalkozásokra kerül sor.

A foglalkozások fejlesztési és szervezési feladatait, programját az adott óvodapedagógus határozza meg egy nevelési évre, mert a feladatok és megvalósításuk a csoport összetétele miatt változhat. A munkaterv az óvoda éves nevelési tervében szerepelnek, mint a tevékenység dokumentumai.

9.1. Zenei tehetséggondozás

Feladat:

Felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését, formálni zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az érzelmen keresztül ható zenei nevelés következtében a gyermek szívesen énekeljen, játsszon dalos játékokat, örömmel, átéléssel hallgasson zenét.

A népdalok, komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődjön hallása, éneklési készsége, ritmusérzéke, harmonikus, szép mozgása.

9.2. Gyermektorna

Feladat:

A gyermekek biológiai fejlődésének elősegítése, a szervezet teherbíró, ellenálló- és alkalmazkodóképességének fokozása. A tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok, a speciálisan alkalmazott természetes mozgások révén a szervezet izomzatának, csontozatának, légzési és keringési funkciójának fejlesztése.

A terhelés-pihenés optimális arányával az aktív mozgás időtartamának növelése.

Mozgáskultúra fejlesztése, személyiségtulajdonságok alakítása (bátorság, fegyelmezettség, kitartás, együttműködés...).

9.3. Képzőművészeti tehetséggondozás

Feladat:

Az ábrázoló tevékenységet kedvelő, belső motiváltsággal rendelkező, tehetséges gyermekeknek lehetőségük legyen minél több vizuális technika megismerésére és ezek gyakorlása által az ábrázolás önkifejezésük eszközeként válhasson.

Alkalmazott technikák:

- ↳ Origami
- ↳ Ablakmatrica festés
- ↳ Só-liszt gyurmázás
- ↳ Szalvéta technika

A gyermekek ismerjék meg a tevékenységhez használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot.

A tevékenységek által nagymértékben fejlődjön a gyermekek finommotorikája, figyelve, pontosságra törekvése, kreativitása, sík- és térlátása, esztétikai érzéke.

Az elkészült munkák egy a gyermekek részét hazavihetik, otthonukat díszíthetik vele, másik részüket óvodánk dekorálásra használjuk fel.

A foglalkozások által a gyermekekhez kerüljön még közelebb az ábrázolás, nőjön kíváncsiságuk, érdeklődésük, ismerjenek meg és próbáljanak ki minél több ábrázolási technikát, szerezzenek jártasságot alkalmazásukban. Éljük át az alkotás örömét!

A tevékenységek által fokozódjon kézügyességük, kitartásuk, monotónia tűrésük, fejlődjön képi-plasztikai kifejező nyelvük. Fejlődjenek vizuális képességeik: képi gondolkodás, megjelenítő és konstruáló képesség.

Alakuljon ki igényük a foglalkozásokon kívül is a szabadidő tartalmas eltöltésére.

9.4. Anyanyelvi képességfejlesztő foglalkozás

Feladat:

A beszédpercepció és a beszédprodukció fejlesztése, a gyermekek beszélő magatartásának kibontakoztatása, kommunikatív képességeik megszilárdítása, metakommunikatív eszköztárak bővítése. Olyan alapképességek elsajátíttatása is, amelyek az iskolai ismeretszerzés egyik alapvető részét, a sikeres olvasás-írás tanulást alapozzák meg.

A tudatosan megválasztott anyanyelvi játékok fejlesztik a gyermekek figyelmét, megfigyelő képességüket, motoros és auditív képességeiket is.

A fejlesztés területei:

- A beszédszervek ügyesítése, beszédhangok helyes ejtése.
- Beszédrítmus alakítása.
- Kifejezőkészség, szókincs, beszédkedv növelése.
- Beszédészlelés, beszédmegértés, beszédkészség növelése.
- Beszédhangok elkülönítése, felismerése, megkülönböztetése.
- Szótagolás.
- Beszédhangok időtartamának érzékelése.

A játékok által fejlődjön:

- Kifejezőkészségük, gondolataikat szóban, pontosan a beszédhelyzethez tudják igazítani.
- Aktív-passzív szókincsük.
- A beszédhanghallásuk, a beszédhangok felismerésének, megkülönböztetésének készsége.

10. SZERVEZÉSI FELADATOK

10.1. Az ünnepek, megemlékezések rendje, a hagyományok ápolása

Az ünnepek kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből. Előzményei és hagyományai vannak, melyet a nevelőmunka során beillesztünk a gyermekek természetes életmenetébe a tevékeny várakozás és élményfeldolgozás megszervezésével.

Cél: Az ünnepek, mint sajátos keretek között lezajló közösségi események adjanak távlatokat, erősítsék a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a közösséghez tartozást. Hozzák közel a gyermekekhez a szűkebb és tágabb környezet eseményeit, élményeit.

Feladat: Az ünnep érzelmi előkészítése, örömteli várakozás feltételeinek biztosítása. Életkori sajátosságok figyelembe vétele az ünnep tartalmi előkészületei során. Az ünnep sajátos külső jegyeinek megjelenítése a csoportszoba díszítésében, az öltözékben, esetleg az ételféleségekben.

Népünk múltját bemutató események, eszközök, helyszínek közül azok kiválasztása, amelyek – az óvodások életkori sajátosságaihoz igazítva – alkalmasak a nemzeti identitás alapozására.

A gyermeki élet hagyományos ünnepei az óvodában

- Mikulás nap
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Anyák napja
- Évzáró
- Gyermeknap

Megünneplésüket, idejét, formáját, szerkezetét a csoportok éves munkaterve tartalmazza.

Csoporton belül közös ünneplés történik a gyermekek név- és születésnapja alkalmából. Az ünneplés módját az óvodapedagógus választja meg a gyermekek kérésének, illetve a csoportban kialakított szokásoknak figyelembevételével.

Megemlékezés

Nemzeti Ünnepünk (március 15.) Korabeli versek, dalok tolmácsolása óvodapedagógus előadásában vagy audiovizuális eszközök segítségével.

A tartalom vonatkozásában igazodunk a gyermekek életkori szintjéhez.

Népi hagyományok ápolása körében történő események

- jeles napokhoz kapcsolódó szokások megismertetése
- népi kézműves technikákkal (szövés, fonás, batikolás, berzselés, ...), természetes anyagok felhasználásával való ismerkedés
- tanulmányi kirándulások, séták, múzeum és kiállítások, kézműves ház,
- gazdasági udvarok látogatása, vagy háztáji kerti munkálatok, szüretnek szervezése csoportszinten – munkaterv szerint
- „Mosolykerti kerti party” szüreti családi délután évről évre,
- falusi életmód és életkörülmények megismerése, összehasonlítása a városi körülményekkel átélt élmények, kölcsönös látogatások alkalmával,
- népdalokkal, népmesékkal való ismerkedés óvodapedagógus előadásában, vagy népzenei együttesek, illetve népi előadók tolmácsolásában.
- Mihálynap vásár
- Szüreti mulatság

A csoportszobák, öltözők feldíszítése mellett a gyermekek és felnőttek alkalmi öltözékükkel, meglepetésekkel, kölcsönös ajándékozásokkal is emeli az ünnep fényét. Az ünnep közös örömét a későbbiekben újra felidézzük beszélgetés, rajz, fénykép, videó segítségével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az ünnepi esemény tartalmának körültekintő átgondolása, időpontjának kitűzése,
- a szükséges eszközök, a hely, a vendégek körének meghatározása,
- az előkészületi folyamat kezdő időpontjának kiválasztása,
- folyamatos tevékeny várakozás beillesztése a gyermekek óvodai életébe.
- az óvodán kívüli programok zavartalan lebonyolítása miatt időpont egyeztetés a külső helyszín képviselőjével, valamint az óvoda más csoportjaival.

10.2. Gyermekvédelem

Az óvodai gyermekvédelem a legfontosabb jelzőrendszer, a gyermekek nevelésével foglalkozó pedagógus számára, hiszen a gyermek minden problémája itt érzékelhető először – s a tünetek alapján a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrhetőek.

Hátrányos helyzetűek azok a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, akik esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására jogosult, vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ
- a gyermek az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek

Halmozottan hátrányos helyzetűek azok a gyermekek, akik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, és a fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörnyezet) legalább kettő fennáll náluk.

Veszélyeztetett az a gyermek, akinek a testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza a nem megfelelő magatartás, mulasztás vagy körülmény.

Gyermekvédelmi munkaterv

I./ Az óvodába járó összes gyermekre kiterjedő

- családi, szociális háttérből kiinduló,
- testi-lelki állapotra irányuló *helyzetkép* elkészítése, adatfeldolgozás, elemzés és feladat meghatározás.

Az esélyegyenlőségi terv tartalmazza azokat a lehetőségeket, amelyekkel az intézmény segíti a rászoruló gyermekek fejlesztését.

Óvodánkban már korábban is, de az utóbbi időben egyre inkább domináns szerepet tölt be a mentálhigiénés tevékenység, a gyermekek testi-lelki egészségmegőrzésére irányuló prevenció munkája.

II./ Testi egészség megőrzésére irányuló programok szervezése

- Egészséges életmódra nevelés minden csoportban kiemelt feladat.
- Gyermektorna, relaxációs torna
- Kerékpártúra ősszel és tavasszal
- Kirándulások, gyalogtúrák csoportszintű szervezésben.
- Egészségét óvodai szinten november hónapban.

III./ Lelki egészség megőrzésére irányuló programok

- A mentálhigiénés tevékenység minden csoportban, minden óvodapedagógus és nevelőmunkát végző személy gyermekkel való bánásmódjában megtalálható.
- Kiemelt program a MANÓ személyiségfejlesztő önismereti foglalkozás.
- Zeneterápia, aromaterápia alkalmazása a csoportokban.
- Kiemelt jelentőséggel bír a gyermekközi kapcsolatok hagyományának továbbvitele
  - ↳ Óvodán belül, csoportok között
  - ↳ Ősz Utcai Bölcsőde és óvodánk együttműködése

IV. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az együtt nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését,- egészséges gyermekcsoportokban -, az arányos terhelést figyelembe véve kell biztosítanunk.

V.1. Együttműködés szükséges az integrációhoz:

- szülők
- óvodapedagógus és óvodai közösség
- gyermekközösség
- szakemberek (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) részéről

Általános elvek:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására kell törekedni.
- ennek hatására a sérült gyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóságra törekvés, érzelmi élet, együttműködés.

Nevelésünk célja:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek lehetőségeinek és esélyeinek a növelése,
- hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteiknek megfelelő ütemben való fejlesztése,
- iskolai életmódba történő beilleszkedése.

A célok megvalósításához annyi segítséget kell, hogy kapjon a gyermek, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Feladata:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált körülmények között, differenciált foglalkozással, szakember segítségével fejlődjenek.

Nevelési elveink, módszereink:

- az óvodai nevelésbe való bekapcsolódás során, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, fejlődése kellőképpen érvényesüljön,
- megfelelő szakmai és intézményi háttér biztosítása, az óvodával jogviszonyban álló gyermekek számára.

Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb „csatornáját” használja tevékenységei során.

Fejlesztendő területek:

- önkiszolgálás
- kommunikáció
- önirányítás
- közösségi élet
- tanulási képességek
- szabadidős tevékenységek
- munkavégzés

A tanulás, szervezési sajátosságai:

- jól átlátható
- tagolt, ösztönző
- kis lépésekben történő haladás
- gyakori ismétlés
- konkrétság
- folyamatos irányítás

Fejlesztési formák:

- egyéni fejlesztés
- mikro csoportos fejlesztés
- frontális fejlesztés
- fejlesztés otthon
- kiegészítő terápiák

IV.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése a sérülés típusától függően**Tanulási és részképesség zavar**

Fejlesztési lehetőségek:

- részképesség fejlesztés: észlelés, mozgás, nyelvi emlékezet, figyelem, gondolkodás
- írás-olvasás-számolás tanulásához szükséges pszichés funkciók fejlesztése
- differenciált észlelés fejlesztése
- analízis-szintetizáló képesség fejlesztése

Figyelemhiányos viselkedési zavarok

Fejlesztési lehetőségek:

- pontos, szigorú napirend kialakítása
- mozgási lehetőség biztosítása
- ritmusérzék fejlesztése mondókákkal, mozgásos játékokkal

Beszédfigyelmesség

Fejlesztési lehetőségek:

- külvilág differenciált észlelése
- analízis-szintetizáló képesség fejlesztése
- megfelelő fogalomrendszer kialakítása

Csökkentlátás

Fejlesztési lehetőségek:

- közvetlen környezet minél több érzékszerv által történő megismerése
- mozgásos megtapasztalás
- élmények beillesztése a gyermek ismeretei közé

Csökkenthallás

Fejlesztési lehetőségek:

- közvetlen környezet minél több érzékszerv által történő megismerése
- testbeszéd
- játékosság

Mozgáskorlátozottság

Fejlesztési lehetőségek:

- érzelmi nevelés
- szocializáció biztosítása
- az óvoda tevékenység formáiban való aktív részvétel

IV.3. Sikeres befogadási stratégia

Pedagógus attitűdök:

- szociális érzékenység
- empátia
- az eltérések elfogadásának és a különbségek kezelésének a képessége

Szakmai kompetencia:

- módszertani repertoár
- megfelelő segédanyag
- sokféleség kezelése

V./ Esélyegyenlőségi terv a gyermekvédelem érdekében

Preventív tevékenységként olyan gyermekjóléti programokat, tevékenységeket szervezünk a gyermekek számára, amelyek a családok számára nem jelentenek

megterhelést. Ezzel biztosítjuk az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség megvalósítását cselekvési rendszerünkben.

- ↳ Háromnapos Erdei Óvoda programot szervezünk gyermekeinknek ingyenes szállással.
- ↳ Külső szervezésű sport-, matematika-, ének-, vers és mesemondó versenyeken való részvételt biztosítunk, a képességek kibontakoztatása érdekében (a felmerülő nevezési díjat a hátrányos helyzetű gyermekek esetén az Ősz Utcai Óvodáért Alapítvány fizeti).
- ↳ Biztosítjuk a gyermekek számára kiírt pályázatokon való részvételt.
- ↳ Csoportkirándulásokat szervezünk a környezet megismerése, védelme, a szocializáció fejlesztése érdekében (élünk azzal a lehetőséggel, hogy hideg élelem csomag biztosításával a HH-s gyermekek ingyenesen jussanak ellátáshoz).
- ↳ Városi kulturális rendezvényekre az utazás költségeit a HH-s gyermekek számára biztosítjuk (Az Ősz Utcai Óvodáért Alapítvány).

VI./ Gyermekvédelmi és mentálhigiénés tevékenységet segítő kapcsolatok

1./ Családdal való együttműködés óvodai és csoportszinten.

2./ A gyermek életútjának előző és következő állomásai – bölcsőde, általános iskola

3./ Egészség megőrzésére irányuló kapcsolatok

- óvodaorvos, védőnő
- fogszakorvos

4./ Egyéb segítő kapcsolatok

☺ Pedagógiai Szakszolgálat

○ Logopédiai Szakszolgálat

☺ Gyermek Ideggondozó

☺ Kenézi Gyula Kórház és Rendelőintézet Rehabilitációs Osztály Gyermek rehabilitációs Részleg

☺ Szociális Osztály

☺ Gyermekjóléti Szakszolgálat

☺ Egyedi esetekkel foglalkozó szakemberek: pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász, családterapeuta, gyógypedagógus.

5./ Gyermekvédelemmel és mentálhigiénés tevékenységgel kapcsolatos továbbképzésen való részvétel.

Önképzés: Szupervízió – esetmegbeszélés

Szakkönyvek, folyóiratok tanulmányozása

10.3.A családdal való együttműködés, a kapcsolattartás formái

Az óvodai gyermekvédelmi munka alapja a családokkal való sikeres együttműködés.

A család az első szociális színtér a gyermek életében. Az óvodába járó gyermek magával hozza a család érzelmi légkörét, kialakult szokásait, értékeit.

A családi hatások nagyon különbözőek lehetnek. Az óvodapedagógusnak minden egyes családdal külön kell megtalálnia a kapcsolatteremtés, a segítség legmegfelelőbb módját.

Az együttműködés feltételei:

- bizalom és segítségnyújtás
- kölcsönös alkalmazkodás
- előítéletektől mentes közeledés.

A család anyagi, társadalmi helyzete, kulturáltsága nem befolyásolhatja a gyermek szüleinek kijáró elfogadó, megértő, megbecsülést kifejező magatartást.

A szülő megértése és elfogadása nélkül nem jöhet létre együttműködés vagy segítő kapcsolat.

◆ A kapcsolattartás módja, formái

- 1) A szülői megbeszélések: - csoportos találkozások – lehetőséget kínálnak arra, hogy a szülők megismerkedjenek az óvoda feladataival, tevékenységeivel, szokásaival, s ők is elmondhassák gondolataikat, javaslataikat.

Minden ilyen alkalommal a kellemes hangulat, oldott légkör kialakítására kell törekedni. – Erre óvodánkban is találunk jó példát.

Ennek feltételei:

- Az óvodapedagógus ne előadásra, hanem a beszélgetés irányítására készüljön!
- Személyesen fogadja az érkező szülőket!
- A székeket körformában helyezze el!
- Lehetőség szerint minden szülő vegyen részt a beszélgetésben.

- 2) Fogadóóra: - egy olyan sajátos kapcsolattartási forma, mely – az iskolaérettséggel kapcsolatos tájékoztatáson túl – konkrét problémák megbeszélésére is alkalmas.

Fontos feltétele:

- A beszélgetés helyének megválasztása (ne legyenek zavaró tényezők).
- A fogadóórán mindkét szülő vegyen részt.
- Az óvodapedagógus legyen felkészülve a beszélgetés irányítására, ismerje alaposan a gyermeket.
- A beszélgetés legyen tudatos és a szülők elfogadásán keresztül a gyermek érdekét szolgálja.
- A pedagógus magatartását nyitottság, elfogadás, empátia, őszinteség, türelem jellemezze. Ne ítélkezzen, ne legyen személyeskedő, de legyen megértő, toleráns.
- Ha az óvodapedagógus úgy érzi, kompetenciáját meghaladja a probléma kezelése – a szülővel egyetértve – szakember segítségét kérheti.

3) A gyermek, család, óvoda közös tevékenységei:

- Nyílt nap – szülő egész délelőtt a csoportban tartózkodhat, megfigyelheti gyermekét a közösségben, képet kap társas kapcsolatairól, különböző tevékenységekhez való viszonyáról.
- Vetélkedők
- Munka délelőtt – közös készülődés farsangra, karácsonyra, húsvétra és egyéb eseményekre.
- Környezeti programok
- Évente legalább egy alkalommal kirándulás a csoporttal.
- „Mosolykerti szüreti délután családi nap óvodai szinten

10.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolati rendszerében első helyen kell említeni a **családokat**, a szülőket.

További feladatot jelent a jövőben is a pedagógiai program alapján folyó nevelőmunka. Ez jelenti a további minőségi megújulást az óvoda és a család újraértelmezett kapcsolataiban. A szülő már nemcsak rábólint, hanem a maga valóságos igényeivel lényegesen befolyásolja a konkrét óvodai nevelési folyamatot. Ezt csak mindkét fél kölcsönös bizalommal, együttműködéssel, nevelő partneri kapcsolatban kamatoztathatja a boldog gyermekkor megvédése, a kisgyermek nevelése érdekében. Nagyon sok múlik az óvodapedagógus személyiségén, az óvoda szülők felé való nyitottságán, az óvoda egész szellemiségén. Kibővült azoknak a programoknak, lehetőségeknek a köre, melyek alkalmat teremtenek arra, hogy a szülőket hozzásegítsük ahhoz, hogy felismerjék gyermekük életkori sajátosságait, az óvodás életkor szükségleteit, betekintést nyerjenek az óvodai életbe, részesei lehessenek közös örömeiknek, a közös munkának.

Kapcsolattartás színterei

1. Fenntartó-, illetve működtetést segítő szervek:

- DMJV Polgármesteri Hivatal Humán-, Gazdálkodási-, Városfejlesztési Főosztályok, Intézményfelügyeleti-, Népjóléti-, Szociális-, Műszaki osztályok
- Óvodai Gazdasági Egység
- Hungast Vital Kft
- Magyar Államkincstár Hajdú-Bihar Megyei Területi Igazgatósága

2. Társintézmények:

- Ósz Utcai 6. sz. Bölcsőde
- Környező iskolák
- Vénkerti Általános Iskola

3. Testvérintézmény

Nagyszalontai Toldi óvoda

4. Nevelőmunkát segítő kapcsolatok:

- Pedagógiai Szakszolgálat
- Hármashegy Erdei Óvoda
- Debreceni Állat- és Növénykert
- Múzeumok, színházak, gyermekkönyvtárak
- Kismacsi Közösségi ház

5. Egészségügyi intézmények:

- óvodánk gyermekorvosa
- egyéb prevenciós szakorvosi ellátás
- Kenézi Gyula Kórház és Rendelőintézet foglalkozás- egészségügyi szolgálata
- ÁNTSZ

11. A GYERMEKEK ÉRTÉKELÉSE

Óvodásaink ellenőrzésének, értékelésének **alapja** az óvodába lépéstől kezdve a szülők által kitöltött **anamnézis lap**, majd a pedagógiai **megfigyelések** és a gyermekek **produktumai**.

A gyermekek értékelésének célja a személyiségformálás.

A **szóbeli értékelés** befolyásolja a gyermek egyéni tulajdonságainak alakulását, meghatározza a csoportban elfoglalt helyét.

Pozitív értékeléssel megerősítjük a helyes magatartást, elősegítjük az elvárások belsővé válását, a reális önértékelés kialakulását. Általa a kevésbé érdekes tevékenységekhez is mozgósítjuk a gyermeket.

A szóbeli értékeléshez kapcsoljuk, vagy csak önmagában alkalmazzuk a non verbális kommunikációt (pl.: tekintet, mimika, mozdulat...). Ezt vagy az értékelés megerősítésére, vagy a verbális értékelés helyettesítésére alkalmazzuk a körülmények függvényében. Tiszteletben tartjuk, elfogadjuk egymástól a gyermekekre vonatkozó megalapozott értékelést. Egymás elvárásainak jobb megismerése érdekében gyakran beszélgetünk egyes gyermekek megnyilvánulásairól, azok okairól és a megoldás módjáról. Ilyenkor is körvonalazódnak a személyiségfejlesztéshez kapcsolódó feladataink, megállapítást nyernek eredményeink. A tapasztaltak alapján megállapítjuk a gyermek önmagához viszonyított fejlődési ütemét és helyét a gyermekcsoportban.

Fontosnak tartjuk a gyermekek ellenőrzésének, értékelésének **dokumentálását** is.

A csoportról való feljegyzéseket, értékeléseket, az egyes gyermekekhez kapcsolódó fejlesztési elképzeléseket és eredményeket a **Csoportnaplóba** írjuk az aktualitásoknak megfelelően.

A gyermeki személyiség fejlődését évente kétszer rögzítjük a **Fejlődési naplóban**.

A gyermekek megfigyelésére gyakran teremtünk olyan helyzetet, amely alkalmas képességeik, készségeik, fejlődési szintjük megállapítására.

11.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.

1. A gyermek a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére, hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez szükséges feltételeket:
  - a.) Testi érettség:
A gyermek erősen fejlett mozgáskoordinációval és finommotorikával rendelkezik. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - b.) Lelki érettség:
A gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre.
A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
Különösen fontos, hogy a gyermek képes legyen:
    - Téri észlelésre.
    - Vizuális és akusztikus differenciálásra.
    - Térbeli mozgásfejlettségre
    - Alakuljon ki nála a testsémaA lelkileg egészségesen fejlődő gyermekekre jellemző:
    - Megjelenik a szándékos figyelem és felidézés
    - Cselekvő-szemléletes és képgondolkodás
    - Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás
    - Érthetően, folyamatosan kommunikál
    - Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
  - c.) Szociális érettség:
    - A gyermek képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre.
    - Képes kapcsolatteremtésre felnőttel és társaival egyaránt.
    - Egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni.
    - Feladattudata kialakulóban van.
    - Kitartásra és önfegyelmre képes.Olyan általános felkészültséggel, kompetenciákkal rendelkezik, amely tudásra, tapasztalatokra, értékekre, beállítódásokra épül.
3. Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

Érvényességi rendelkezés

- A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:
- Nevelőtestületi javaslat
- Partneri igények változása
- Törvényi változás

13. Függelék

12.1. Alapító okirat

12.2. Eszközjegyzék